III. évfolyam. Szeged, 1880. szombat deczember 25-en 302. szám.

Előfizetési föltételek:
Szétküldéssel helyben vagy vidékre:
Egész évre . 14 frt — kr.
Félévre. . . 7 frt — kr.
Negyedévre . 3 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Szerkesztőségi és kiadóiroda:
Iskola-utca 284-ik szám, I. emelet.

SZEGEDI NAPLÓ.

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS IRODALMI NAPILAP.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadó-hivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.

Hirdetéseket lapunk számára elfogadnak:
Budapesten: Láng L. és Társa, Goldberger V., Hajnai Vilmos.
Bécsben és Hamburgban: Haasensten és Vogler.
Bécsben és M. m. Frankfurtban: Daube G. L. és Társa.

Előfizetési fölhivás.

a

SZEGEDI NAPLÓ

18[illegible]31-ik évi

január—m[illegible]márczius negyedére.

Lapunk [illegible]ezentul is **éles ellenzéki politikai irány[illegible]ánya mellett** első sorban Szeged r[illegible]konstrukcziója s a város [illegible]lakossága helyesen fölfogott [illegible]érdekeinek minden irányban [illegible] független és őszinte szószól[illegible]ja marad.

Tart[illegible]almára nézve is az eddig követett uton[illegible] tovább haladunk. Számos bel- és [illegible]s külmunkatárs közreműködése [illegible] folytán képesek leszünk olvasóink [illegible]igényeinek megfelelni.

Ajánljuk lapunkat a helyi és vidéki [illegible]közönség pártfogásába.

A szerkesztőség.

—

[illegible]fizetési föltételeink a következők:

Előfizetési ár:

[illegible]sz évre	14 frt — kr.
[illegible] évre	7 frt — kr.
[illegible]gyedévre	3 frt 50 kr.
[illegible]y hóra	1 frt 20 kr.

Az előfizetési ár helyben házhoz [illegible]rdva s vidéken postán küldve [illegible]endő.

A kiadóhivatal.

Karácsony.

Ma született a megváltó. A ka[illegible]sony az összes kereszténység [illegible]gy ünnepe s méltó tiszteletben [illegible]tatik a népeknél. Ki ne üdvö[illegible]né tiszta meleg szivvel a szép [illegible]rácsonyt, családok örömét, mely [illegible] idén ugyan nem öltözött fehérbe, [illegible] nem barnásan köszönt be.

Mindamellett legyen üdvözölve [illegible]iap, melyen a szellem, a lélek [illegible]szabaditója született. Ezernyolcz[illegible]z nyolczvan esztendeje ma annak [illegible]z esemény mégis a legnagyobb, [illegible]azóta történtek óta az egész vi[illegible] előtt.

Átvilágol az akkor meggyuladt [illegible]vétnek ennyi században egész [illegible]ig, még ma is annak a fényénél [illegible]egszünk.

Jézus Krisztus!

Egy név, mely összekötve tartja [illegible]elent a multtal és a jövővel, egy [illegible]mély, egy fogalom, egy eszme, [illegible]yet apáink vallottak s melyért [illegible]ültek s mely unokáinknak is, [illegible]aszkodás és szeretet tárgya lesz.

Hogy egyesül egyetlen egy névben az egész emberiség: a mult és [illegible]ő.

Mily végtelenség a szeretetben, [illegible]minő erő!

Üljük meg a szeretet ünnepét [illegible]mlékezzünk meg róla, ki isten fia [illegible]t s mégis szenvedett.

Ki nagy, dicső és nemes volt s [illegible]gis keresztre feszitették!

Tanuljuk meg ebből a türel[illegible] s azt, hogy az élet még az is[illegible]eknek is terhes . . .

Annál inkább az, az egyeseknek és nemzeteknek.

De tanuljuk meg azt is, hogy az eszme győz, s minden ugy támad, hogy nemes akadály után diadalra vergődjék.

De ez elmélkedések helyett csak az örömünnep története jusson ma eszünkbe. A gyermek a jászolban, akit oktalan barmok lehellete melenget, a gyermek, akinek égi születését égi csodák jelezték, a gyermek, aki a megtestesült szeretet volt ember képiben, és talán épen azért isten.

Az született ma, aki mindenkit csak szeretni tudott, ki az egész világért meghalt s ki ma az egész világot betölti magasztos szellemével.

Nincs szebb ünnep, mint a karácsony. A kis Jézuska lesiet minden házhoz, megkopogtat minden ablakot, s a kirakott csizmákba belerakja ajándékait.

A kandalló tüze fölgyullad este. Mindenki családja körében van. A szuronyok pihennek, a diplomáczia távirda sodronya sem rezdül. Béke, nyugalom van mindenütt.

Ez az egy este az, mikor a világ a legboldogabb.

Becsüljük meg, ünnepeljük meg ezt az estét.

Az angol kabinet állására vonatkozólag azt távirják Londonból a Journal des Débatsnak, hogy az rendkivül meg van ingatva s Londonban rosz jelnek tekintik a Times általunk is közölt azon nyilatkozatát, hogy nem szabad lovakat változtatni, mielőtt a kocsi a folyón át nem gázolt. A Times sokkal inkább van azon helyzetben, mint bárki más, hogy a kabinetben készülő változásokat előreláthassa. „Gladstone minden erőlködése daczára, — igy szól a J. d. Débats levelezője, — és daczára minden ellentétes állitásnak, a whigek és radikálisok nem fognak többé hosszu ideig egyetértőleg haladhatni; a viszony e két pártárnyalat között napról-napra feszültebb lesz és közeledik azon pillanat, midőn be fog állani azon válság, mely már a kabinet megalakulásakor előre volt látható. Ennek következése kétségkivül a parlament fölosztása lesz és Anglia valószinüleg nem sokára ismét azon helyzetben lesz, hogy nyilatkozzék a fölött, melyik politikát tartja helyesebbnek. Ma még bajos volna megjövendölni, ki lesz a győztes; de ugy látszik, hogy a radikálisok még nem érzik magukat elég esőseknek arra, hogy magukhoz ragadják az ügyek vezetését és megkiséreljék a többség megszerzését. Épen igy áll a dolog a konzervativekkel, kik nem egy könnyen fogják visszanyerhetni azon tért, melyet a mult választások alkalmával elvesztettek. Legvalószinübb ennélfogva, hogy egy tisztán whig miniszterium alakulna, vagy oly kombináczió jönne létre, melyben lord Derby játszanék főszerepet.“

A görög kérdés. Az összes kabinetek elvben elfogadták a görög kérdésben a döntő biróságra vonatkozó javaslatot. A közelebbi lépések most Konstantinápolyban és Athénben fognak történni. A berlini és párisi jelentésekkel szemben, hogy a porta állitólag hajlandó lenne a döntőbiróság határozatának magát alávetni, a bécsi kabinet körökben igen kételkednek, hogy a döntő biróság javaslatának Konstantinápolyban és Athénben sikere legyen. Az osztrák-magyar kabinet a döntő biróságot, mint békés közvetitőt, káros időveszteségnek tekinti s csak azért fogadta el a javaslatot, mert a berlini kabinet már előbb elfogadta; inkább akarta volna az összes hatalmak akcziójának a decz. 14 iki török jegyzék alapján azonnal való megkezdését.

—

Bécs és Budapest. A zágrábi Usztav a bécsi közégtanácsnak és képviselőtestületnek a nászünnepélyre vonatkozó ismert tapintatlan eljárását alkalmul veszi arra, hogy Bécs és Pest között összehasonlitást tegyen politikai szempontból, s mig Bécset a német agitaczionális mozgalmak tészkének nevezi, hol az osztrákok a nagy Németország felé gravitálnak és az összmonarchia érdekeit s a monarchia nemzetiségeinek létérdekét nem fogják föl lelkiismeretesen és tisztán hazafias szempontból, mig az uralkodó család iránti alattvalói hü tiszteletéről is megtelédkezni látszanak: addig Pest mindegyre szépen halad azon czél felé, hogy a monarchia sulypontjává váljék, miként ezt Bismarck jósolja. Ugy látszik, hogy Magyarországnak hegemoniája a monarchia sorsának eldöntésében; Pestnek befolyása és tekintélye, mely aláhanyatlani és veszni kezdett, ismét emelkedni és érvényesülni kezd. A horvát lap aztán, az ujabb horvát követelések mai korszakában, ez alkalomból is dicséri Tisza Kálmán miniszterelnök érdemeit.

Bécs ellen a prágai „Politik“ is fölszólal s azt ajánlja, hogy a reichsrath székhelye Bécsből Kremsierbe vagy Linzbe helyeztessék át; Ausztria is — ugymond — egy Versaillesre szorul, ami a bécsi lapokat természetesen nagyon fölboszantja.

A pálinka mérők fölirata a „monopolium“ ellen.

Tekintetes szerkesztő ur!

A szegedi pálinka-italmérési jog tudvalevőleg közgyülési határozat ellenében a kir. biztos ur intézkedése folytán egyedárusági jogosultsággal adatott haszonbérbe. Jóllehet a helybeli kormánypárti lap azelőtt nem pártolta, de józan észszel és higgadt megfontolással nem is pártolhatta az uj monopolium behozatalát Szegeden, az ország második fővárosában; — most mégis, minthogy a kir. birtos ur ugy akarta, nagyon helyesli ezt az uj rendszert és ugy vélekedik, hogy mégsem lesz ez annyira hátrányos az üzleti forgalomra nézve és legalább 3 évig nem fogunk hallani annyi egyéni érdekből kifolyó ellenvetéseket a közgyülési teremben ezen — szerinte odiózus tárgyban. A „Szeg. Hiradó“ tehát ebből is politikai kérdést farag s önkényt elárulja hogy „kit képvisel Szegeden.“

No ezt tudtuk mindig; most csak erősebben meggyőződtünk róla. Nem is akarunk panaszunkkal a nevezett laphoz fordulni. — Hanem igenis a független érzelmü „Szegedi Napló“ tekintetes szerkesztőjét kérjük föl azon szivességre, hogy a szegedi pálinkatermelők és kimérők által kiküldött bizottságának a pálinkamérési egyedáruság ellen Tisza Lajos kir. biztos urhoz intézett kérvényét becses lapjában — az igazság érdekében közzétenni méltóztassék.

Van szerencsénk a jelzett kérvényt eredeti alakban tek. szerkesztő ur rendelkezésére bocsájtani; hathatós érvekkel támogatja az a közgyülési többség határozatát, s csakis azt tartjuk szükségesnek megjegyezni, hogy ez a kérvény hétfőn, e hó 20-án készülvén el, annak tartalmát az összes szegedi pálinka-termeléssel foglalkozó lakosság magáévá tette, de midőn ugyanazon napon a kir. biztosi hivatalnál kérvénybenyujtási küldöttségi kihallgatásunkat jelentettük be, Kende Pál kir. biztossági tisztviselő ur előttünk ugy nyilatkozott, hogy „kár minden lépésért, mert már tegnap t. i. vasárnap a kir. biztos ur ezen ügyet végkép elintézte.“

Azért maradt ez függőben.

Több pálinkatermelő és kimérő.

—

Nagyméltóságu királyi biztos ur!

Kegyelmes urunk!

Szeged szab. kir. város köztörvényhatósága legutóbb tartott közgyülésén elhatározta, hogy habár a pálinka egyedárusági bérlet 13.000 frttal évenkint többet jövedelmezne is, mint a hektoliterenkint kimérendő szesz után szedendő 6 frt. dij szedés bérlete, mégis ez utóbbinak adott elsőbbséget.

Tudomásunk szerint ezen határoza[illegible] ellen a köztörvényhatósági bizottsá[illegible] kisebbsége fölebbezést; — az egyedár[illegible]ságot bérleni kivánó részéről pedig ajá[illegible]latán fölül utóajánlat nyujtatván [illegible] most ezen ügyben nagyméltóságo[illegible] elhatározása fogja elintézni ezen ügy[illegible]

A pálinka-kimérők és kics[illegible] termelők részéről alólirottakból ál[illegible] bizottság azzal lett kiküldve, hogy [illegible]méltóságodhoz benyujtott jelen kér[illegible]ben a dijszedés bérlete és az eg[illegible]ság bérbeadása közti különbözet [illegible]gazdasági indokait, s a kimérési d[illegible]szedésének az egyedáruság fölötti e[illegible]tüntessük ki.

Ezen megbizásunkból folyólag [illegible]leg adjuk elő:

Hogy Szegeden a pálinka[illegible]mérés[illegible]sel 400 családfő foglalkozik, [illegible] közül legalább 200 van olyan, ki[illegible]gyedül csak szesz és pálinka kimérés[illegible] foglalkoznak. Az egyedáruság beh[illegible]tala esetén ezek kereset forrásaiktó[illegible]lesznek, s azzal nemcsak 200 csalá[illegible]tik tönkre és vétetik el adófizetési [illegible]ssége, hanem ugyanannyi háztula[illegible]os fog bérjövedelmében károsod[illegible]üzletek megszünésével; s mit a [illegible]-egyedáruság a város pénztárána[illegible]etet fog jövedelmezni, azt a 2[illegible]lád adófizetési képtelenségéből, s [illegible]lajdonosok bérveszteségéből bek[illegible]hető hiány elenyésztetni fogja.

A pálinka [illegible]rési egyedáruság nemcsak az it[illegible]roszaságát; [illegible]hanem drágaságát is [illegible]gja idézni. Ezen éremelkedés ma[illegible]án fogja vonni azt, hogy Szeged [illegible]yékén fekvő falvak közönsége, kik [illegible]tt önnálló egyedáruság miatt s[illegible]gleteiket 10- egész 20 literes adag[illegible]n mindig Szegedről szerezték be, [illegible]zel idehozták be áruikat is eladásr[illegible]ost ha Szegeden is életbe lépne az [illegible]edáruság, községeikben fogják szük[illegible]eteiket beszerezni; ezzel a kicsinyb[illegible] pálinka kereskedés Szegeden meg fo[illegible]nni, az eddig helyben bámulatos [illegible]ymérvü forgalom tetemesen alább [illegible]szállni a vidékiekre ugyis terhes b[illegible]kövezet, behozatali-vámdijakhoz ha m[illegible] ezen körülmény is járulni fog. S i[illegible]aztán a forgalom apadásával kiszámithatlan veszteség háromolhat a vá[illegible]s közpénztárára nézve a fölsorolt vámtételeknél is; és bizonyos részben be fog következni az, hogy Szegeden kivül fognak kereskedelmi és forgalmi telepek keletkezni, melyhez egyik indok[illegible] a pálinka kimérési egyedáruság is fog szolgálni.

Hogy a szegedi kicsinybeni pálinka kimérési forgalom nem megvetendő, s kiható Szeged lakosságának minden rétegére: mutatja az, hogy tisztán Szeged városi külterületén több, mint 12.000 cat. hold jól mivelt szőlő és gyümölcsfa ültetvény létezik.

Középtermés esetén gyümölcsből, borseprő és törkölyből mintegy 4000 azaz négyezer hektoliter pálinka főzetik 300-400 létező kis kazánon.

Ezen mennyiség a gazda közönség által, kik a kifőzést eszközlik Szegeden adatik el, s miután 400 pálinka kimérő volt — tisztességes árakon volt eladható.

Egyedáruság esetén a törköly pálinka ára le fog nyomatni, s igy anélkül hogy ezen 4000 hektoliternyi pálinka a városba behozatnék, fog majd vidékre szállittatni; mi aztán a behozatali vámnál fog érzékeny hiányt mutatni. Szegeden majdnem minden második embernek szőlőbirtoka van, ezért idegenkedik az egyedáruság bérletétől, s ez fejti meg nagyméltóságod előtt, hogy Szeged város köztörvényhatósági többsége a legnyomottabb pénzügyi költségvetés tárgyalásai alkalmával is — az egyedárusági bérletet mindig elvetette.

Végül fölemlitjük nagyméltóságod előtt, hogy Szegeden a pálinkamérési dij 1869-ik évben 5000 frtot; 1870-ben 6000 frtot; s igy fokozatosan emelkedve, 1878-ban 11,000 frtot; 1879 ben 14—15 ezer frtot, s végre 1880-ik évben 33,000 frtot és 1881-ik évre a hektoliterenkinti 6 frtos dijszedés bérlete mellett 38,000 frtot fog jövedelmezni, a külterületek kivételével; ez mutatja, hogy a pálinkakimérési javadalom rendkivül emelkedett 10 év alatt, s igy valóban nagyon megfontolandó, vajjon 13—18 ezer forint külömbözetért kivánatos lesz-e a kicsinybeni szeszkereskedést egészen biztosan megsemmisitő pálinka kimérési egyedáruságot meghonositani oly városban, melyet minden szőlő birtokos, kereskedő, háztulajdonos és fogyasztó egyaránt megérezni fog?

E téren lehetetlen tisztán a pénzügyi előnyök után indulni, mert e ok szükségkép ellentétben állanak a város összlakossága érdekével, s helyesen csak ugy lehet elbirálni, ha az által jelzett közforgalom kellő vizsgálat alá vétetik.

Habár e téren a város adatai részben hiányosak, részben kezdetlegesek, de azért a fogyasztási adók és behozatali vámok adataiból lehet meriteni annyi meggyőző indokot, hogy 50—55 ezer forint évi bérösszegért a város egyedárusági bérlet behozatala nem fog előnyösnek mutatkozni.

Mindezeknél fogva kérjük nagyméltóságodat: kegyeskedjék indokainkat a pálinka kimérési dij bérbeadási kérdésénél figyelemre méltatni s a kimérési dij tételét megállapitani.

Tisztelettel maradtunk
nagyméltóságodnak
alázatos szolgái:
Több pálinka mérő és termelő.
(Következik 12 tekintélyes pálinkatermelő és mérő aláirása.)

Ujdonságok.

— december 24. —

— A karácsonyi ünnepek, a család legszebb ünnepét köszöntöttek. Olvasóinknak ez alkalomra egész iv szépirodalmi melléklettel kedveskedünk és vig ünneplést kivánunk.

— Kende K[illegible] a sövényházi-szegedi ármentesitő társulat kormánybiztosa értesiti a várost, hogy a társulat ártérfejlesztése az 1876-ik évi vizszin alapján befejeztetett és az ártéri birtokosok egyénenként ki vannak mutatva. A körtöltésen [illegible] eső ártér birtokosainak névjegyzéke megküldetett a hatóságnak, hogy mindegyes birtokos értesüljön a rá esett [illegible]vásról.

— Csongrádmegyének értékes karácsonyi ajándékot hozott a tegnapi nap, melyen a Szolnok-szentes-h.-m.-vásárhelyi vasut kiépitési ügye a jámbor óhajtások sorából a valósulás stádiumába jutott. Mint ugyanis bennünket Hmvásárhelyről értesitenek, tegnap ott az emlitett vasutvonal érdekeltsége a magyar vasuti bank képviselőinek közbejöttével gyülést tartott és közlelkesedéssel elhatározta a vasut kiépitését. A vonal főiránya megállapittatott és a kivitel, főleg pedig a mielőbbi építkezés megkezdését illetőleg minden részletben döntő határozatok keletkeztek. — Mi magunk is anynyiszor hangsulyoztuk már e vasuti vonal kiépitésének sürgős szükségét, hogy most annyival inkább örülhetünk a megye e régi óhajtásának teljesültén, mert az ránk szegediekre nézve sem közömbös.

— Baleset. A porgányi töltésvonalon folyó munkálatoknál használatban levő gép szerencsétlenül fölfordult és egy ott dolgozó munkást agyonütött.

— Meghivás. A szegedi iparos-ifjak segélyző egylete saját jótékony céljai előmozditására 1881. évi január hó 8-án a felsővárosi kaszinó nagytermében zártkörü tánczvigalmat rendez, melyre a n. é. közönség ezuton is tisztelettel meghivatik a rendezőség által.

— Szinházi játékrend. Szombaton Dobó Katicza, történeti szinmű dalokkal. — Vasárnap A czigány, népszinmű dalokkal és tánczczal. — Hétfőn A szerencse gyermeke, szinmű. — Kedden A kis herczeg, uj operette. — Szerdán Zilahy Gyula jutalomjátékára Tricoche és Cacolet, bohózatos franczia vigjáték. — Csütörtökön A makranczos hölgy, Shakespeare vigjátéka.

— A szinházból. Tegnap — honnan vette a direktor, honnan nem — Váraljai Olga kisasszonyt léptette föl a Szerpolette szerepében. A kisasszony se énekelni, se játszani nem tud. Kár volt meg nem kimélni a közönséget, hogy Enyvári után ilyen énekesnőt léptessen föl. Szerencsére kevesen voltak a szinházban, de azok is hidegen fogadták a kisasszonyt, — ki mint halljuk, végleg szerződtetve van már, s apró másodrendü szerepekben talán még helyén is lesz.

— Agg legények gyülése volt tegnapelőtt Berlinben, hol agglegény egylet van keletkezőben. A szónokok a nőtlen élet mizériáját fejtegették, főkép azokat, melyeket a „szobaurakat" kell az illető szobaadó asszonyoktól elszenvedniök. Ez ellen akarnak klubot alakitani, hol önzetlenebben szolgálják ki őket. Az elnök kijelenti, hogy az egylet nem lesz ellensége a házasságnak. Sőt örömmel kiséri a házasulandót a biztos kikötőbe, mert lesz az az elégtétele, hogy nem a nőtlen élet szenvedései kényteték az illetőt a házasságra, hanem teljes meggyőződésből kapitulált, a mi most nem mindig van ugy (Fölkiáltások: Nagyon igaz.) A megjegyzésre, hogy a férjhez menni vágyó nők agitálni fognak a klub ellen egy őszbeborult fejü agglegény megegyzi: „Hagyják agitálni a hölgyeket, ipákat és napákat. Ne törődjünk velök. A férjhez menni vágyó nők ugy sem fognak fölhagyni a reménynyel, hogy a klub egy tagját megkaparitják." A többség a mellett volt, hogy a klubba 30 évet meghaladó embereket vegyenek föl, mert ezek nevezhetők igazán „agglegényeknek." Ezt a pontot különben függőben hagyták, s az előmunkálatokra bizottságot küldtek ki.

— A magyarországi opálbányákat, melyek eddig ugy bőség, mint az opálok szépsége tekintetében páratlanok a világon, a „Sydney Morning Herald" egy tudósitása szerint erős konkurenczia fenyegeti. A Queenslandban ujonnan fölfedezett opálbányákat érti a lap. Szerinte az itt talált opályok vannak olyan szépek, mint a magyarok. Vintonban egy oly halványszinü opált is találtak, melynek nagysága föltünő.

— Kereskedelmi magyarositása érdekében Tornitzer S. tanár 3 havi magyar kereskedelmi tanfolyamot nyitott meg. Erre vonatkozó hirdetményére fölhivjuk olvasóink figyelmét.

Fölhivás és kérelem.

A szegedi izraelita jótékony nőegylet, legutóbbi közgyülésében hozott határozata értelmében, alaptőkéje gyarapitására és részben a zágrábi földrengés által sujtottak javára, január hó 22-ikén tombolával egybekötött nyilvános tánczvigalmat rendez.

Minthogy ezen kettős jótékony czél érdekében nemcsak a tánczvigalom látogatottsága, de a tombola utján elérendő anyagi siker is fölötte kivánatos, és minthogy Szeged közönsége csak nemrég is fényesen beigazolta azt, hogy mint lábbadozó beteg is a jótékonyság oltárára szivesen adózik; minthogy végre nekem számtalanszor volt kellemes alkalmam tapasztalni, hogy a vezetésem alatt álló egyletet Szeged közönsége mindig méltatta pártolására: ugyanezért ezuttal azon kérelemmel fordulok különösen az igen tisztelt hölgyekhez, hogy tánczvigalmunk minél tömegesebb látogatásán kivül, bármily csekély kisorsolandó tárgy ajándékozása által a kitüzött jótékony czél elérhetésében bennünket támogatni sziveskedjenek.

Az ajándéktárgyakat kérem hozzám beküldeni, amelyek átvételét annak idején hirlapilag fogom nyugtázni.

A szent ügyet ujólag is a nagyérdemü közönség szives pártfogásába ajánlva, maradtam

Szegeden, 1880. decz. 20 án

kiváló tisztelettel

a szegedi izr. jótékony nőegylet nevében

Kohen Johanna,

elnök.

CSARNOK.

Az eltörült czéhrendszer rövid ismertetése.

Irta: Varga Ferencz.

Ezután következnek az 1700-tól 1835-ig czéhbe állott szabómesterek nevei; majd ismét VI., vagy helyesebben III. Károly királynak 1724. október 21-én kelt diszes czéhkiváltság levele, hivatkozva egy általa előbb (1714. május 10 én) Laxenburgból kiadott latin szövegü oklevélre, melyet a szegedi szabóczéh ugyanezen alkalommal, annak némely pontjai és záradékaiban végrehajtandó bővités, átalakitás és megerősités végett eléje terjesztett.

Az 1724 ki szintén latinszövegü oklevél 30 pontból áll s egyike a legszebb s legkimeritőbb példányoknak; csakhogy a benne rejlő felekezetesség már akkor sejteté, hogy az ugy, amint akkor állott, sokáig fönn nem maradhat. Különösen ami az első czikkelyt illeti, mely kivétel nélkül minden czéhbeli tagnak róm. katholikusnak s görög nem egyesültnek, (reformátusok s protestánsokról szó sincs) egyaránt kötelességévé teszi, hogy a sz. dómei r. kath. templomban tartandó isteni tiszteleteken s egyházi körmenetekben részt vegyen; ugy szintén a harmadik is, mely az esedék pénzeket egyedül a sz. dómei r. kath. egyháznak rendeli át, olyanok voltak, miket a másik, görög nem egyesült vallásfelekezetüek saját lelkiismeretök s vallásos meggyőződésük nyilvános megsértése nélkül éppen nem türhettek; miért is, hogy a további surlódásoknak, melyek csakis az iparnak lettek volna kárára, eleje vétessék, — a szegedi három nemzetiségü, de két vallásu szabómesterek a fönnebbi pontokra nézve 100 arany vinculum alatt olyan barátságos egyezményt kötöttek, „hogy a kétféle vallásfelekezetüek közül kiki csak saját templomában és tulajdon vallásos ájtatosságában tartozik részt venni; a büntetés és egyéb esedék pénzeknek pedig csak két része illesse a sz. dómei templomot, a harmadik rész a görög nem egyesült sz. Miklósról czimzett templomának jusson." Ez alkalommal a 3-ik czikkelyre nézve is, mely a czéhmester választásáról szól, tétetett és pedig gyökeres változtatás olyképen, hogy esztendőnkint a czéhmesterek évről-évre fölváltva magyar nemzetbeliek s mint az okmány nevezi, rácz nemzetbeliek közül választassanak.

Ezen egyezményt III. Károly, — az ugyanekkor szintén eléje terjesztett két előbbi kiváltságolt czéhlevéllel képest 1726. október 4-én erősitette meg, kijavitván és kibővitvén az előbbi czéhrendszabály megváltozott pontjait.

Ezen utolsó czéhlevél a fönt nevezett jegyzőkönyvnek negyedik okmányát képezi; vannak azonban annak lapjain némi följegyzések is, melyeket szórólszóra közölni éppen nem leend érdektelen.

Lássuk mindjárt az elsőt:

„Anno 1788 die 15/10.

Városi János + Ur Czéhben bé vétetődött részt szerént az Öreg Atyjára tekintve, részt szerént pediglen a felháborodott világnak mostohaságától félvén a katonaságtul Czéhben állott fel esztendő vándorlása után remek bemutatásával együtt."

Más: Anno 1809. die 23 Julii.

Csikós István czéhben állott, bévetettett rész szerént ezen háboru üdőnek mostohaságától, és tekintve özvegy édes Anyjának a gazdaságban fogyatkozotságát, irgallmasságból, hat esztendei vándorlásáért fizetett a Czéhnek ajándékba 50 forintot Remeke bémutatásával."

Ismét más: „Anno 1816. die 5. may.

Aradi József magyar szabó bé vevődött, noha kihágásokkal volt, de mivel Becsületes mester ember leányát elvette, az tekintetvén a Bötsületes Czéh és fizetett fél taxát 7 fl. 30 kr."

Megint más: „Anno 1816. die. 13. Junii.

Gáll János Hatzfeldi lakos Filiálisnak bevétetett oly móddal, hogy ő ide nem fog jőnni az mesterségöt dolgozni arrul adta maga keze keresztvonyását és fizetett taxát 15 pf."

Megjegyzésre méltónak mondja még továbbá nevezett jegyzőkönyv, hogy Mihályfi Ferencz akkoron még élt s jó egészségnek örvendett 81 éves magyar szabó mester, ki 1811-ben Szegeden remekelt és czéhbe állott, 1861. april 25-én ugyanott az aranyremeket is bemutatta.

Hátra volna ugyan még egy pár följegyzés, de ezek sokkal közönségesebbek, mintsem, hogy azokat értekezésünk keretébe fölvenni érdemesnek látnók; lássuk inkább azok helyett a történetileg ugyan jogosult, de a saját merevségök miatt mindinkább mélyebbre sülyedt czéhek utóbbi viszontagságait.

A czéhek kisebb-nagyobb hibái közül leginkább kiritt a munkadijnak önkényes megszabása, miáltal egynémely kézmüvek ára olyannyira fölcsigáztatott, hogy utóbb maguk a városi és megyei hatóságok is följajdultak ellene.*

Nem kisebb baj volt az is, hogy a róm. kath. és gör. keleti vallásuakon kivül semmi más vallásfelekezetü egyéniséget czéhükbe föl nem vettek. Hihetőleg ez is egyik oka volt annak, hogy József császár a czéheket birodalomszerte eltörülte s helyette iparszabadságot állitott; de ez csak rövid ideig tartott, mert kevéssel halála előtt (1790 ben) többi ujitásaival együtt ezt is visszavonta.

1848-ban Klauzál Gábor, városunk jeles fia, mint kereskedelmi miniszter junius 9 én egy „czéhszabályokat módositó ideiglenes rendelet"-et adott ki, mely a mester s annak már többé nem legényei és inasai, hanem segédei és tanulói között eddig fönállott feszes viszonyt tágabbá tette, sőt a kontároknak is megengedte, hogy saját kezökre dolgozhassanak, de csak segédek nélkül; az iparügyekből keletkezett egyenetlenségek kiegyenlitésére pedig egy 6 tagból, 3 mester és 3 segédből álló széket rendelt fölállitandónak, amely szék aztán a czéhmester elnöklete alatt vasárnaponként ülésezett. A szabadságharcz után ezen intézkedések teljesen mellőztettek s helyettök egy magában véve igen lényeges szabályrendelet lépett életbe, mely szabályrendelet, vagy ha ugy tetszik, korlátolt szabadverseny, csak előkészülete volt a nálunk 1860 május 1-én kihirdetett iparszabadságnak, mely azonban diadala tetőpontját csak nem rég, az 1872-dik évi II. törvényczikkben érte el.

Azóta a czéhrendszer utolsó nyoma is eltünt s ma-holnap már csak mint kép merül föl előttünk; utóbb ez is el[illegible]szik s akkor, akkor nem marad fönn számunkra más, mint az egyes morzsák, miket annak multjából apródonkint összeszedegetünk.

* E tekintetben Marmarosmegye 1629-ben igen érdekes határozatot hozott.

Közgazdaság.

Termény-üzlet.

(Bermüller Emil heti jelentése.)

Szeged, 1880. decz. 24.

Zsiradék-áruk a lefolyt hét első felében emelkedő irányt követve, 1—2 frttal magasabb árak mellett jegyeztettek. Ez azonban nem tartott sokáig, mivel a het második felében az élő sertések iránti hangulat lanyhult, ami csakhamar maga után vonta a zsir és szalonna-árak visszaesését is az előbbeni helyzetbe.

Az üzlet lehetőleg életnélküli.

Mai jegyzéseink:

Disznózsir 67—68 frt hordóval együtt.
Pörkölt szalonna 50 -51 frt.
Fehér tábla-szalonna 58 frt.
Füstölt tábla szalonna 65 frt.
Paprikás füstölt szalonna szeletekben 68 frt.
Egyéb terményeinkben a lefolyt hét változást nem hozott.

Paprika:

Kereskedelmi (Mercantille) 24 frt.
Közép finom 30 frt.
Csörmöly 45—50 frt.
Rózsa 90—100 frt.
Csőves 40 frt.

Az árak Szegeden, 100 kilónként értendők.

Karácsonyi melléklet a „Szegedi Napló“ 302. számához

A tél.

Minden ember örül a virágfakasztó
Nyájas kikeletnek,
Mikor a madarak a föltámadásról
Vigan csicseregnek.
Némelyek a nyárnak adnak elsőséget,
Mert gabonát terem;
Mások pedig az őszt szeretik legjobban:
Telik pincze, verem.

Szép, szép; hanem azért legkedvesebb a tél,
Párja nincs a télnek:
Az emberek ekkor egymással szorosabb
Barátságban élnek.
Összegyülekeznek minden áldott este
Szomszéd, koma, sógor:
Falu, megye, ország, világ állapotját
Megbeszélik sokszor.

A kerek asztalra czifra dohányzacskó
Van elibök téve,
Kinálatja magát ... no de vándorol is,
Járja kézről-kézre.
Szép menyecskeszemü tüzet hord az asszony
Vaslapátkán sorba:
Füstölnek azután, mintha mindenike
Török basa volna.

Terjed a füst ... minden kis zugát betölti
A jó meleg háznak;
Az ablakon zörgő, sirő fergetegnek
Ott ben fittyet hánynak.
Rágyujtanak egy-egy nevető nótára,
Sirhat a szél, böghet:
Annyiba se veszik, mint a ... majd kimondtam!
Nem zavarja őket.

Mestergerendáról ócska könyvet vesz le
Ki olvas a gazda:
Éber figyelemmel, csendes áhitattal
Mulatoznak rajta.
A zajos gyerekhad a kemencze mellől
Elnémulva fölkel:
Közelebb megy s hallgat nyitva maradt szájjal,
Kimeresztett szemmel.

Igy telnek az esték ... hej, de a fonóban
Még vigabban folynak;
Paradicsomkertje ez a legényeknek
És a leányoknak.
Üzik a sok tréfát kaczarászó kedvvel
S pörgenek az orsók;
Hogyha elleshetik a duhaj legények:
Cserreg-csattog a csók.

S tán valamennyi közt a legviditóbb
Jöme a télnek,
Egy kövérre hizlalt, kurta lábu sertést
Ha ölnek.
Kel az ember reggel ... hallja, hogy a disznó
Itt is, ott is nyikkan
A falu közt végig pörkölik a gazdák,
S lobog a láng vigan.

„Csés jó reggelt! kövér legyen a pecsenye ...“
Szól, aki megy oda.
„Késze legyen kendnek a pörkölőfában.“ —
Feleli a gazda.
Nevetnek ... füstöznek ... s találgatják buzgón:
Mennyit nyom az „állat.“
Gyerekek a fülét, farkát lesik egyre,
S „kis tüzet“ csinálnak.

Van is aztán vigság, hét országra szóló
Lakoma, disznótor.
A gazd'asszonynak is félre áll a kontya,
Lelket ád a jó bor.
S mikor az ablaknál este hurkakérő
Verseket mormognak:
Tulipiros kedvvel egy-egy szálat akaszt
A nyakába soknak.

Ég torozás közben borzas szakállával
Eljön a karácson:
Szeretet, boldogság mosolyog a szemben
S kalács a rácson.
Ablak alatt apró iskolás fiucskák
Kántálgatnak este:
„A „Krisztus urunknak áldott születésén ...“
Hangzik faluszerte.

Megérkezik aztán, eljön a farsang is
Czifra, csörgő szánon:
S még vigabb az élet: csupa gyönyörüség,
Csupa dinom-dánom.
Muzsikaszó kelti s altatja az embert
Napról-napra mindig ...
Azt veszi csak észre, hogy másutt van otthon
S odahaza vendég.

Lakodalmas házból lakodalmas házba
Jár ki és be sorban;
A falu sok szépe, valamennyi gyöngye,
Virágszála ott van.
Oda kiált egynek az ember: hej, Klári!
S a kezével hijja:
Fürge tánczra perdül: ... aranyos jókedvnek
Nincsen semmi hijja.

Tánczra kerekedik mind az egész násznép,
Dübög a ház földje,
Fölvidul még az is, kinek ez a világ
Csak siralom völgye.
Peneg a sarkantyu ... kurjongatnak közben
A deli legények:
Csillog-villog a szem, dobog a sziv forrón
És kaczag a lélek.

Hajlik a sok lenge, angyali teremtés,
Mint megannyi nádszál;
Párja előtt illeg ... lepke módra lebben,
Azt hiszed, hogy elszáll.
De odalejt párja, s karcsu kis derekát
Átöleli, fogja:
Megpörgeti aztán, hogy repül belé a
Bokorugró szoknya.

Hej, sok legény szive vet ilyenkor lángot!
Törbe esik foglyul;
S megvallja szerelmét, amikor a tánczban
Ide-oda fordul.
Ebből aztán ujra kézfogó és pompás
Lakodalom lészen:
Hangzik a muzsika ... tart a hejehuja
Egész áldó télen.

Szóval tél apó azt, hogy hideget hoz ránk,
Kárpótolja bőven:
Ezer édes apró örömet nyujt otthon:
A családi körben.
Örömet a tánban, a lakodalomban
És a fonóházban ...
Annyi melegséget nem önt sziveinkbe,
Valamennyi nyár van.

Pósa Lajos.

A 10. sz. páholyból.

No még azzal igazán tartozom a szegedieknek, hogy megirom nekik a szinházukat emlékül, milyen volt. Mert csodák esnek, s ma-holnap csakugyan megtörténik, hogy valami non putarem tégla szinházi palotává dagad a „Hall piarczon“, amint az egy régi házon, a merre Uj-Szegedre járunk, jó szegedi ortografiával fölirva ékeskedik. (En, mint régi ember, ragaszkodom a régi elnevezésekhez.)

A királyi biztosnak lidércze van, mely minden fényeset ide hord össze egy rakásra, s mikor már semmi egyéb dolga nem marad, akkor attól lehet tartani, hogy még Blahánét is elcsábitja tőlünk pestiektől ide.

Egyszóval nagy változások küszöbén áll Szeged, s amit most én itt önökkel tréfa alakjában elmondok, az be fog teljesedni pontról-pontra.

Jól nézzék meg önök városukat, sőt saját magukat is tekintsék meg a tükörben, mert nem adok neki sok időt és elfognak bámulni rajta, hogy valamikor ilyen volt a város és ilyenek önök.

Az emelkedés processusa olyan, mint a vihar dulakodása; azt hinné az ember, hogy csak a fák koronáival csapkod, pedig azalatt a sarat is száritja, vagy elsöpri a port, a gazt s egészen uj képet, uj szint ád a mezőnek, mintha valami piktor lenne.

Tiz év mulva megmosolyogjuk a mai szegedi állapotokat, s jóizü anekdotákat alakjában fognak azok keringeni a borozó asztaloknál s csak minden tizedik szót hisz el belőlük a leghiszékenyebb ember is.

Fény, pompa, ipar, kereskedelem ütnek itt tanyát s uralkodni, szerepelni a vagyon fog; épen ugy, mint Pesten.

Ki hinné még ma, hogy ezelőtt még tiz évvel Paczona uram csizmadia mester volt egyike a legtekintélyesebb városi képviselőknek Budapesten, ki buktatott, döntött tetszése szerint, s ki ma már nem is tagja a képviselő-testületnek. A szájas Simon Flórent, szintén valóságos basa volt a városi közgyüléseken.

Ha föltámadna most, hogy elcsodálkozna rajta, a vagyon- és ész-arisztokráczia milyen hatalmas portentumai ülnek ott azokon a padokon?

Ugy lesz az itt is.

Szekerke bátyánk korszakáról ugy fognak beszélni, mint valami meséss dologról s nem lehetetlen, hogy valami bolond poéta még eposzt is ir a derék öregről, ki hétköznapokon kézi munkában fáradozék vala, vasárnapon pedig a nemes magisztrátust leczkéztette és oktatta.

A mammuth korszak lesz ez az utódok előtt, amelyre bámulattal tekintenek, mint ahogy mi most a bronz-korra.

Hát még a szinház hogy megváltozik! A jövő szinház 10. sz. páholya kitudja, hol lesz és milyen lesz? Hát még a közönsége?

Csak ugy köd alakjában lesz meg az emlékezetekben a Hoffer-féle pajta, az ő rettenetes nagy karzatával, izléstelen pirosra festett páholyaival, s meg annyi nevezetességével. Regélni fogják, hogy ebben az épületben a békák is kurutyoltak egykor, mutatni fogják a helyet, hogy merre volt körülbelül a Tisza-páholya, hol volt a czukrászat, (én erre fogok legtovább emlékezni) azzal a kis czukros bábuval, aki most már talán potrohos asszonyság (már t. i. akkor lesz az.)

Lehet, hogy a liliputi „tizes páholy“ is szóba kerül: mert annak is meg van a maga sok nevezetessége, nemcsak azért, mert a „legvendégszeretőbb páholy“, hanem főleg mert innen csináltuk a kritikát.

A derék áldott szinészek, akik egytől-egyig nagy tehetségek, innen nyomattak el végképen, ez volt a kohó, hol az ármány gyártatott ellenök s hol az epeköntéseknek ágyat vetettünk. Egy elátkozott hely ez a 10-es páholy s érdemes rá, hogy minden jámbor keresztény buzgón keresztet vessen magára, ha ide pillant.

No de ez majd akkor lesz ..... most még senki sem mer nyiltan szót emelni a „tizes“ ellen. Egészen nyugodtan nézhetünk hát ki, hogy e pontról rajzolhassuk le a jelenlegi diatrumot. A tizedik számu páholyból mindenüvé látni, csak a baloldali felső páholyokba nem, azoknak a tartalma titok, mert kiesnek a látkörből.

A nézötér publikuma háttal van fordulva a tizesnek, ami egy végtelenül érdekes tanulmányra nyujt alkalmat, t. i. a hátulról való megismerésre, s ez nem tréfa dolog, mert hátulról majd minden asszony egyforma s néha nagyon szörnyü csalódásoknak nyujtatik tér. — Lenhossek koponya-ismeretei bliktri a háták ismeréséhez képest.

Egy ruganyos rángás a lapoczkák közt, a nyaknak egy görbülete, a fej tartása, a fésü pontjai, a hajszalag szine, valamely piczíny görbület a hátgerinczen, Adám csutkája-féle dombocska vagy ilyes valami vezet rá, hogy fölismerjük, ki az, leftyegő hunczutkák a nyakon, vagy valami igézetes árkocska vezet a helyes nyomra. S ha ez sem, akkor a lélektani irány a bizonyosan. Mert mit ér a szinház a publikum nélkül? A közönség hozzátartozik a darabhoz, s azt nem látja, az csak télig látta az előadást.

Pedig odalent a támlás székekben is vannak szép alakok. A „szép Marjolaine“ például a földszintre jár, igy a „paradicsom alma“ is. Ott lenn, de a tulsó oldalon üldögél a „Hófehérke“, és nagyon ritkán (messze lakik szegényke, sáros időben nem érdemes jönnie,) „Melinda“ arcza is ki-ki magaslik legalább minden két hétben egyszer. Egyszóval okvetlenül látni kell a földszintre is, ámbár az ember elmondhassa: „semmit sem mulasztottam el, kiittam az élvezet kelyhéből az utolsó csöppig mudazt, a mit a sors mára beletöltött.“

Ha nem csordul, csöppen, de a páholyokban csordul is nem egyszer. A szem sem tudja hova nézzen, a sziv sem tudja kiért dobogjon.

Ez a kutyaállapot tetszik pedig az embernek legjobban. Az alsópáholyok bizony olyanok néha, mint valami tündérnek a fogsora, minden fog másforma, egyik rózsaszin ametisztből, másik gyé mánt, harmadik opál, a negyedik kavics, az ötödik pedig talán csont, — valami véncsont.

Az alsópáholyoknak törzspublikuma van. Bizonyos családok nem ülnek egyebüvé, csakis alsópáholyba, mások viszont csak a felsőbe. A felsőbb páholyok sokkal szerényebb igényeket jeleznek.

E páholysorok az elválasztó rubikon a haute volee s a polgárság közt.

Az én kedves vármegyémben van az ugy, hogy ott bizonyos családok négy lovon járnak, mások hármon és viszont mások kettőn s a világért sincsen arra mód, hogy az első emancipálni lehessen e szokásaiban és tradicziókban makacsul megrögzött nemességet: egy két lovon járó család ivadéka semmiféle kincsesel nem vehető rá, hogy négyes fo... son, fél, hogy megszólják, s v... négyes családot halálos szé... meg, két lovon menni valah... szer egy nénémasszony nemesen nem ment a testvére temeté... negyedik parádés lónak valam... baja támadt, nem lehetett befogni.

Az alsópáholyok urainak és urnőinek aztán szintén megvannak a maguk, külön izlései. Az egyik ezt az oldalt szereti, a másik amazt. Némelyik közel szeret a szinpadhoz, a másik távolabb. A habituek szeszélyesek. Különben egy-egy alsópáholy nevezetes territorium s külön elnevezés illeti már magát — helyét is. Ott van mindjárt az „irányadó páholy“, a „kokusz“ páholy, ami oldalunkon, a tulsó részen pedig a „czip-czip“ páholy, a „vándorló páholy“, a „telegraph“ és a „Pepike szállás.“ (Ad kaptam: Arokszállás.)

Az alsópáholyok közönségéről csak glace-keztyüben lehet beszélni, azt pedig én nem viselek. Rózsaszin tinta kell hozzá, arany toll, az pedig nekem nincs.

De mégis megpróbálom, hiszen anynyiszor sikerült már nekem olyan dolog amihez nem értettem, hátha menni ez is?

Megemlitsem-e a „nagy hallga... vagy a „tengerszemet?“ De hol ve... a szineket, hogy őket lerajzoljam? ...jak-e a „második elsőről“, vagy a „kis gyávát“ hozzam tapétra?

Egy szegedi agglegény mondja, hogy már negyven év óta udvarol, de még soha sem volt Szegeden annyi sok szép leány, mint most. Ez az arany kor.

Szép asszonyok dolgában már sokkal szükebben vagyunk, a „rózsás fülek“ s a „szercsika alma“ szemek kivételével alig van egy-két jó arcz az alsópáholyokban. A felsőpáholyok is gyengén adják, ha nem látnók ott néha az „afrikai nőt“ és a „hamut“, menyecske hajlamu ...bernek bizony nem lenne érdemes oda sem nézni.

Lány azonban bőven van ott ... a változatosság sokkal nagyobb, az alsópáholyokban. A leggyakoria a „Kisasszony feleségünk“, a „Ger... a „szikra“, meg a „szöcske.“ A több csak ugy elvétve jön, tehát annak is rendes szinházi neve, vagy pedig nem tartozik azokhoz, akiket észre vesz az ember.

A szegedi szinházi szokások közt az emelkedik ki leginkább, hogy az alsópáholyokba toillettet csinálnak a nők, egyebüvé nem. Keresztény vallásu férfi a világért sem ül ki a páholy elejére ha van is helye, hanem valami szögletből nézi a felesége háta mögül az előadást, ha több hölgy van a páholyban a „férjhezmenendő“ ül a legközelebb a szinpadhoz, azután sorba ezen elv szerint a garde de dame legtávolabb.

A kukkerrel igen ügyesen bánnak a hölgyek s messze tulteszneк a keleties legyező-beszéden. Az ember azt hinné, mikor fölületesen végig tekint e teszültem figyelő angyal seregen, hogy ezek csakugyan a darab kedvéért jöttek ide, s vigyázzák is rettenetesen az ábrázoló művésznek minden mozdulatát; pedig dehogy vigyázzák! A látcsővet tartó jobb kéz ujjain keresztül a hamis szemek egészen egyebütt kalandoznak. Folynak a „gödi csaták“, a némajátékok, a stratégia, vagy pedig ártatlan körültekintés és puhatolás. Már aki hogy csinálja!

S ez a legérdekesebb része az előadásnak. Csakhogy ezt látni kell tudni.

A nemes itjuság zöme lent a czentrumban ül. Ez a házasulandók kar. Többnyire simára fésült fejek, rendes választékkal vagy középütt, vagy oldalt. Illedelmesebb viseletet az ifjuság sehol a világon, tán az egy Ausztriát kivéve, nem tanusit, mint Szegeden. Még csak félre sem pillantanak, hanem olyan áhitatos, tiszteletteljes szemekkel méregetik a nőket, mintha ő nekik lenne csinálva az a jelszó a „Kis herczeg“-ből „Tilos az asszony.“

Fiatal embernek támlás székbe ülni majdnem bizonyos „hivalkodásnak“ vétetik s a luxusnak, ha tulzott megitélése is, dicséretesen jellemzi a szegedi férfiak egyszerüségét és igénytelenségét, a nők nagy része is ilyen — de fájdalom, vagy négy-öt év óta beütött a kisebb résznél a czifrálkodási ösztön, anélkül, ...

…a jóizlés egyesülne, s félni lehet, …e folytonosan nagyobbodó fény…így általános lesz, s megöli mind…még patriarchális, s épen azért …becsülésre méltó és szép Sze…hold!

…Szegedi szinház publikumáról is, …tekintve az egészet, el lehet …i azt, amit a jelenlegi képviselő…mondott valaki, hogy az csupa …tiszteletet annak az egy-két ko…, ami ritkaságkép ott tün…ki.

…mert szemrehányáskép van itt föl…hozva a haj folytonosság hiányának hiánya, — hogy a „Mukányi" doktorainak stylusában beszéljek — a nézőtért többnyire a fiatalság tölti be, a meglett, komolyabb emberek igen ritkák a szinházban, mintha bizonyos ferde fölfogásból derogálna nekik, nagy elmék gondolataiban gyönyörködni. Ezt mutatja azon föntebb emlitett körülmény is, hogy ha a „Hoffdienst" odakényszeriti is nejeik mellé, csakugy suttyomban hallgatják azt a bolondságot, amit a komédiások produkálnak.

Pedig nem szégyen az, sőt ellenkezőleg, a költészet iránti fogékonyság és érdeklődés mindég föltételezi a még ki nem hült szivet és a tartalmas lelkületet, mely még nem lévén elfásulva, érintik a benyomások. Az ellenkező pedig müveltség hiányra látszik vallani.

No de ez csak mellesleg legyen …dva, mert hova az ördögbe férnénk, …még az öregek is a szinházba tola…nának?

Igy is elég szüken vagyunk néha, s oly czukkerli ropogtatás van a páholyokban és földszinten, mintha egy hollandi malom őrölne.

A közönségről irva, lehetetlen még meg nem emlékeznem (ha csak tisztelt volt munkatársam János kedvéért is) még egy érdekes árnyalatról: a Katákról.

A kedves Katák! Azok többnyire ott ülnek a leghátulsó padokban, kacz…kiásan kiöltözködve, selyem kaczabájokban. Ezeket a pityergősebb darabok csö…k ide, vagy pedig egy-egy rendesvous. …s publikum, mely könnyen sir, köny…fakad kaczajra, mindenen igen jól …s egy egész hétre meghizlalja a …eit.

Végül jö a „forradalmi anyag" a …; ő felsége a nép.

A karzat a leghatalmasabb, kivált vasárnap. Ő a tóngeber, s ha jó a nóta, felülről zug föl a taps viharja. Igazi demokraczia csak a szinházakban van, mert itt igazán a nép van legfelül, s minkinek annyit ér a tenyere a közvélemény megteremtésében, amilyen nagyot csattan.

Nem rég egy Szegedre jött fiatal doktor nyitott be hozzám a tizes páholyba s bemutatván magát, előadta, hogy itt akar letelepedni, valjon mit tanácsolok neki?

„Bajos dolog ilyenbe avatkozni — mondom. Mert nagyon pompás város ez; jól telik benne az idő, ha ismerősök vagyunk, hanem biz én még beteg embert soha sem láttam benne.

Az én doktorom nevetett ezen a tréfán, amint szokás, egy olyan embernek a mondásán, akiről az van elhiresztelve, hogy a halált is egyontréfálja.

„De én egész komoly véleményét kérem" — mondá.

„Ej uram, hisz én nem tréfálok. — Nézze ön meg a szinlapot, a „Lovoodi árvát" adják, tehát a sentimentalis publikom van itt. Itt a kukker, nézze már most ön meg például a karzatot.

Odanézett s ijedten kapta vissza a szemeit. Vagy ezer nagy fej sugárzott ott egymás tetején, mind olyan tuli…, akar a paprika.

„Lássa uram! Ha igy néz ki a pub…tum sentimentálisabb része, most már elképzelheti, milyen még a többi, aki odahaza van.

A doktor le volt fegyverezve, fölszedte másnap a sátorfáját s más városba ment, hogy ott ültessen be egy hold földet …ber csontokkal. Mert az orvosi pálya …gre is ebben kulminál. S egy holdnyi …en beültetett föld igen szépen jöve…lmez.

De nini, hova jutottam, — a szinházból a temetőig.

Maradjunk csak itt s vessünk még egy bucsu pillantást a kedves szegediekre utoljára, mielőtt örökre becsapnám a 10-ik számu páholy ajtaját utánam.

Visszafordulok, hadd lássam kedvenczeimet még egyszer . . . hiszen már ugyis megszünnek kedvenczeim lenni.

Elmosódnak előttem az arczok, a vonások, de a szeretet megmarad, s mely mig itt voltam, kiemelt közülök egyet kettőt, összefoly mostan s válogatás nélkül öleli körül mind a hetvenezret — a miatt az egy-kettő végett.

Mig itt voltam, csak a darabka föld volt előttem érdekes, amit egy-egy kedvenczem lába letakart. (Valamennyinek a lába igen piczike darabkákat takart be.)

Most pedig mikor már nem leszek itt, arra lennék büszke, ha ez a hetvenezer láb akkora darab földet fog be, hogy egész Pestig érjen a szegediek lábaujja.

A szeretet vissza-visszahoz engem ide gondolatban, de nem a piczi lábakhoz többé, hanem a nagy lábakhoz, — amelyeken annyi tömérdek tyukszem marad még.

. . . . Csak azoknak akadna valami józan doktora, aki alaposan kivágja!

Mikszáth Kálmán.

A szerkesztő házasodik.

— Rajz. —

Irta: **Kulinyi Zsigmond.**

Zápor községen olyan csoda esett, amilyet évszázadok alatt is ritkán jegyez föl a történelem egyszer. Most, a közösügyes, adóterhes, inséges világban meg épen tünemény az efféle. Magam se hinném el, ha az eseményt három próbás kutfőből nem meritem, melyhez nem fér se szó, se kétely.

— Már csak el kell hinni szépen, hogy Zápor kis község nagy kupaktanácsa, a biró, az esküdt uraim, meg a falu pennája: a notárius mind egyaránt abban állapodtak meg, hogy annak az ő áldott falujoknak — — nagyon sok a pénze.

Ez is baj ám, kérem. Csak olyan gondot ad, mint az ellenkező. Hova legyen a sok kincscsel az a falu?

Ebben töri a fejét a nemes kupaktanács minden istenadta vasárnap, mikor összegyülekezik a zöld asztal körül — komoly, fontos képpel.

Amit lehet, elkövetnek, hogy ura akadjon a falu rengeteg kincsének. Község legelőjére ingyen jár a lakosság marhája s még a pásztorbért is közösből fedezik. Porcziót nem fizet senki. Amennyit csak ki tud vetni a fináncz állami adóban, azt mind kifutja bőven annak a tiz ezernyi hold szántónak a jövedelme, mely a falu birtoka és olyan dusan termi a gabonát, akár a Kanaán földje.

A lakosság gazdul. Országos nyomorról, bajról, gondról ebben a faluban hir se jár. Valóságos eldorádó, a jólét fölveti a falu népét ma-holnap.

Már ezen a bajon csak segiteni kell.

A derék kupaktanács fényüzésre adja magát. Pompás fogatot vesz; négy tüzes paripa viszi benne a biró urat, mikor adómegy fizetni a városra. Aztán templomot épittet a falu, meg iskolákat. Es végül betetőzi a költekezést azzal, hogy emeletes faluházat csináltat drága pénzen.

Van mit nézni rajta. Fényes, szép épület. A homlokzatára kifaragott kincses madár (falu czimere) nagy büszkén hirdeti, hogy ezeket a téglákat nem kölcsön vett pénzért rakta egymásra a mester, mint ahogy az szokás széles e hazában.

Belül is meglátszik a mód minden szögön. A nagy gyülésteremben párnázott székek hivogatják szenderre a fényes jövőről álmodozó esküdteket, és körül a pazarul festett falakon diszes arany keretekből néznek le nagy magyar királyok, vitéz daliák és a falunak kiérdemesült birái, mind közönségesen nehéz ezüst gombokkal a kékbeliken.

A terjedelmes épület sok-sok helyisége közül, amennyinek hasznát lehet venni, mindet gazdagon szerelték föl polituros butorral. A biró uram szobája pedig épenséggel olyan pompás, mely, hogy több bet ne mondjak, bátorságosan beválnék — — polgármesteri hivatalnak.

Ez a rangkülönbség nem hagyta nyugodni Zápor község jeles embereit.

Mennyivel szebb lenne, mennyivel illőbb a falu módjához, környülállásához, hogy a biró uramat polgármesternek, az esküdt uraimékat pedig ennek nyomán tanácsosoknak szólitanák. Minő szép titulusok, minő csábos kilátások!

Embeire ugy, mint a fényes faluházra egyként ráférne ez a változás.

És lőn, hogy egy borongós vasárnapi reggelen a nemes képviselet ismét beállitott a gyülésterembe.

Megint csak a régi nóta járta. Unalmas előterjesztés a pénztár állásáról. Ez is ki van fizetve, az is ki van fizetve, minden ki van fizetve, azon fölül pedig a kassza sem üres.

Már itt egy pár esküdt kedélyesen szunyókált. Hogy is ne az isten szerelméért. Odakünt olyan esőre álló, borult idő van, idebent meg olyan derült minden kifizetett számla. Ördög vigye az ilyen községi életet. Nincs, mi fölött veszekedni, nincs kit szidni, szapulni.

Hát akarjuk-e, hogy ez máskép legyen ezentul? Ezt a biró kérdi.

A szenderbe merülő képviselők mint villanyütésre ugrálnak föl párnás székeikről és várakozásteljesen néznek a merész kérdés föltevője felé.

Ha akarjuk-e? — Ezt ugyancsak fölösleges volt kérdezni.

Gazdag Adám biró ur tetszelegve pödörgeti deresedő, ám meg mindig kaczkiás bajuszát és vontatva, fontolgatva adja ki a szót:

— No hát, ha akarjuk kigyelmetek, hogy a falu ezentul több tekintélylyel birjon itthon is, meg az egész világ előtt is, én a mondó vagyok, folyamodjunk a kormányhoz, hogy Zápor helységet nagy községgé, rendezett tanácsu várossá emelje, merthogy mi elbirjuk ennek költségét is, meg a tisztességét is.

Az esküdtek sorba megölelték kedves biró ukat. Ilyen okosat még nem mondott falubeli ember, mióta a világ áll.

Aztán kiszinezte a jó kupaktanács minden előnyeit az uj állapotnak.

Hogy megnépesül majd hivatalnokokkal a drága faluház! Hogy lesznek ő belőlük okos, tudós tisztviselők!

Es a többi, és a többi.

A faluban egyébről sem beszéltek, mint erről a világra szóló ujitásról, mely gyökeresen megcseréli Zápor község minden viszonyait.

Amennyi esküdt a tanácsosi méltóságokra aspirál, mindnek abban fő a feje, hogy azontul már forditani kell egyet a megszokott élet sorján. Külsőségekre is csak adni kell valamit. — — Es van a szomszéd város szabóinak drága dolga. Pár hét alatt „czivilizált-ruhákba bujnak a falu első emberei, de még az asszonyok, lányok is, kik hozzájuk valók.

S harmad vasárnap a templom padjaiból ki lehet olvasni megváltozott bőrük után mindazokat, akik nagy hivatalra számot tartanak.

Biró uram házán meg éppen csodálatos dolgok történnek.

Gazdag Adám fogasra akasztotta a kék posztó ruhát mindörökre. Atmenet nélkül egyszerre beleugrott a vágott dereku kabátba és kicsi hijja, hogy panta''ót is nem szabatott egy lélegzetre.

Sárika, a Gazdag Adám biró ur egyetlen szép leánya inti, figyelmezteti édes apját, hogy az mégsem járja. Furcsán állana rajta az az urnak való ruha.

— Hát nem ur vagyok-e én is? — pattant föl a szelid ember. Aztán elmondta Sárikának, hogy mostantól máskép lesz ám minden Zápor községében. A falu városnak öltözik, ugy illik tehát, hogy a biró is átgöbözzék polgármesteri diszbe.

— Még a leánya is. Ugy ám, édes fiam, Neked is illőbb öltözékről kell gondoskodnod. Aztán föltüzöd a hajadat, szebb ugy, mint ha egy fonatban lóg le. Meg hát a cselédeidet is tanitsd becsültetudásra, szólitsanak ezután kisasszonynak — — Sarolta kisasszonynak.

Sarolta kisasszonynak? — — A szép Sárika olyan jóizüt nevetett édes apjának ezen a fura kivánságán, hogy még a könyei is kicsordultak belé.

— Jól van, édes apám, mondá végre sirva is, mosolyogva is, leszek hát kisasszony, azt se bánom. Hanem mivel kisasszonyhoz ugy is ur illik vőlegénynek, ugy-e, most már édes apám is beleegyezik, hogy Sándoré legyek?

— No, ez éppen nem tartozik az uri módhoz. Abból nem lesz semmi. Inkább lemondok a rám várakozó polgármesteri rangról, semhogy téged oda adjalak ennek az éhenkórásznak, mihaszna Fergeteg Sándornak, aki megállott a nyolczadik oskola után és azóta itthon lopja a napot, innenonnan három esztendeje.

— De édes apám, hiszen Sándor költő, iró. Abban az ujságban is sok szép verse jött már ki, melyet nekem járatsz.

— Iró. iró? Ugyan csak azt ne hallanám, mérgelődött az öreg. Már az is mesterség?

— — — És Gazdag Ádám elment falu dolga után, magára hagyva Sárikát, aki ajkát bigyeszgetve, nagy durczásan elhatározta, hogy ő bizony senkinek se lesz kisasszony, ha nem hogy Sándorjának.

Nagy napra viradtak föl a záporiak nem sokkal ezután. Megjött a miniszter engedelme, hogy tessék, legyen Zápor község város, ha valami nagyon bővibe van a saját zsirjának.

Zápor község csakugyan bővibe volt. Es kész örömmel bujt az uj mundérba, szinte mámorosan.

No, ebben sok része volt azoknak a tömérdek viggasságoknak is, melyek sorra járták biró uramnál és esküdt uraiméknál, kik már előre megitták a nagy hivatalok áldomásait.

Alaposan tették. Mert hát a jó falu népe mint egy ember állott a mellett, hogy az uj hivatalokra is csak az ő benfentes embereit választja meg. Kitelik azokból rendezett tanács is.

Valósággal ugy lett. A választás nagy napján Gazdag Adám egyhangu bizalommal csöppent bele a polgármesteri méltóságba, esküdt uraimék közül pedig ki tanácsnok, ki főkapitány, ki pénztáros lett, már a szerint, ki melyik hivatalra tartotta magát leginkább alkalmatosnak.

Mindössze a körmölő állapotokra kellett idegen elemeket importálni. Mivelhogy a kedves záporiak közül nagy hivatalra való okos fő tellett ugyan elég, de olyan egy sem, aki a számvevő és irnokok ostoba munkájára vállalkozott volna.

Az egyetlen Fergeteg Sándor jelentkezett Zápor községéből segédhivatalra. Azt se választották meg.

Hiába járt Fergeteg Sándor Gazdag Adám uramnál pártfogásért. Ő kigyelme bizony kereken szemébe mondotta Sándor öcsénknek, hogy hiába is törekszik utána, csak nem eszik a község kenyeréből, amig őkelme biró, vagyis helyesebben polgármester lesz. Ami pedig — és itt büszkén tekintett föl gazadag Adám uram — megtarthat ám valameddig.

Egy füst alatt pedig jónak látta a polgárnagy ur tudtul adni Fergeteg Sándornak egész határozottsággal, hogy a másik hivatalból se lesz semmi, hát csak ne is tegyen Sárika után egy lépést sem.

Saroita kisasszony azonban jobban biztatta Sándort büszke apja uránál, sőt, ha hinni lehet a fecsegő konyhacselédnek, még egy pár édes csókot is adott neki vigasztalásul, mikor elment.

Fergeteg Sándor lelkében azonban sokkal nagyobb fergeteg dult a gőgös biró ellen, semhogy azt az a néhány csók lecsillapithatta volna egészen.

Hatalmas eszme fogamzott meg messzeagyában. Majd máskép hangolja ő az a büszke embert!

— — — Multak a napok. Zápor községének urrá lett hivatalnokai mézesheteit élték az uj állapotnak. Szép rendben folyt minden. Gazdag Adám polgármester ur, meg a tanácsos urak és a többiek mind maguk is elcsodálkoztak rajta, hogy milyen szörnyen okos emberek ők, hogy mennyire beleszülettek az uri életbe.

Egyszer megint csak nagy log esett a falun, azaz hogy városon. A piacz kellő közepén, a Fergeteg Sándor költ házán boltajtó nyilott meg. Gazdag Adám uram már azt hitte, hogy Sándor krajzlerájt nyit és beáll — zsidónak. Nevetett is ezen az ötletén a polgármester ur és haza menve, csufondárosan emlegette Sárikától, hogy, no van-e kedve csapni krajzlerosnénak és egy garas borsot árulgatni nénémasszonyéknak.

Azonban más történt annál, mint amit a derék polgármester kiokoskodott. Azon a boltajton nem sokára hirdette a czégtábla, hogy ott könyvnyomdát nyitott Becsei Akos, aki mindenféle nyomdai munkák elkészitésére olcsón vállalkozik.

Könyvnyomda Záporon! No erre még a polgármester ur is nagyott nézett is öntetszelegve képzelte el, milyen hirre, tekintélye lehet ennek az ő városának, ha már könyvcsináló mühely költözködik bele. Bizony isten, megéri még azt is, hogy valamelyik zápori ember könyvet ir a községről, vagy egyébről s hetedhét országra száll a dicsősége kedves falujának.

Alig gondolhatta ezt végig a polgármester ur, alig édeleghetett egy kicsit a jövő dicsőség aranyos képein, mikor egyszerre csak menykő nagy falragasz ötlik szemébe a templom oszlopán.

Bámulva olvasta ki a termetes betükből, hogy „Zápori Hirmondó" czim alatt ujévtől kezdve független társadalmi hetilap indul meg a faluban, kiváló tekintettel a községi érdekek képviseletére. Előfizetési ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Gazdag Adám megörült ennek nagyon. Hogy Záporon már ujságot csinálnak ezentul, az csak emelheti az ő tekintélyét. Es a biróból lett polgármester

merész képzeléssel festette ki, hogy viszi majd világgá a „Zápori Hirmondó" az ő nagy tetteit ékes czikkekben.

Nagy sebbel-lobbal rontott be Gazdag Ádám uram a városházára és akit előbb-utóbb ért, mindenkinek elmondta a fontos ujságot, hogy ujságunk is lesz már innen-onnan.

Sokan tudtak róla. De azt egy sem tudta, hogy ezt a lapot ki fogja csinálni.

Az ám, kicsoda?

Hiába törte benne fejét a rendezett tanács. Akármerre nézett, olyan tudós urat hasztalan keresett Zápor községében, akit efféle nagy dologgal gyanusitani lehetne.

Pedig akkor már ott hevert a fölvilágositás a polgármester asztalán. Fergeteg Sándor annak rendje és módja szerint bejelentette a városi hatóság fejének, hogy a „Zápori Hirmondót" mint felelős szerkesztő ujévtől kezdve meginditja.

Igy Gazdag Ádám ur nem valami nagyon örült a hirlap születésének. Világéletében mindig azt hallotta, hogy a hatalmasoknak érdeke és föladata minél jobb lábon állani a sajtóval. Már most mi lesz? — Fergeteg Sándorral, a zápori leendő sajtó főmozgatójával bizony nem éppen jó lábon áll őkelme.

— Baj, baj! Miért is nem pártoltam ezt a Sándort, hogy valami hivatalt kapott volna? — évődött a polgármester ur. Miért is nem adtam oda neki a leányomat? — — No, ez egy kissé sok lenne. Annyit nem ér a sajtó jóakarata.

Elég az hozzá, hogy Gazdag Ádám ur nyugtalan napokat, még tán álmatlan éjszakákat is töltött ujesztendeig, és dobogó szivvel várta a „Zápori Hirmondó" első számát.

Amely meg is jelent pontosan. A programm czikkben vaskosan, szinte fenyegetőleg emelkedtek ki kövér betükből szedve azok a helyek, melyekben a „szerkesztőség" (Fergeteg Sándor és egy jól kiköszörült olló.) teljes függetlenséget fogad minden irányban, és szigoru birálását helyezi kilátásba a községi ügyek intézésének.

Kevésbé dörgedelmes volt a tárczarovat, amely az olvadozásig lágy szerelmi versével kezdődött a szerkesztőnek, kivehetőleg Gazdag Sárika czimére intézve.

És valljuk csak meg őszintén, Gazdag Ádám ur fölöttébb örvendett rajta, hogy ha már ő maga nem, legalább Sárika leánya áll jó lábon a sajtóval.

— — — A „Zápory Hirmondó" még nagyon fiatal lap. Mindössze tizedik száma került ki a Becsei Ákos betüi alól. Hanem azért ugy respectálják Záporon, akár az evangeliumot. A szerkesztő holmi rejtett czélzásokat irogat a felől, miért, hogyan, mikép lett Zápor községéből város, kék dolmányból überrock.

Isten tudja, hogy esett. Kutassa a csinját, binját, aki ráér. Én csak ide irom a rózsaszinü hymenhirt, amint „Zápori Hirmondó" laptársunkban, innen a fönnállásának első fertály esztendején olvastam, hogy Fergeteg Sándor szerkesztő jegyet váltott Gazdag Sarolta kisasszonynyal, Gazdag Ádám polgármester ur bájos leányával.

. . . . . Odavaló emberek beszélik, hogy azótától a „Zápori Hirmondó" hasábjain egyetlen egyszer sem fordult elő ez a szó: függetlenség.

Hiába, igy van az, mikor a szerkesztő házasodik.

Az ivó kövek.

(Karácsonyi mese a Bretagneból)

A vannesi kerületben, közel a tengerhez egy Plouhinec nevü szegényes falu fekszik, melynek legelőjén még annyi fü sem terem, hogy egy ökröt meghizlalhatott volna. Korpája sincs, hogy disznókat lehetne tartani, mert nincsenek szántóföldjei, csakis terméketlen partok gyalogfenyővel benőve. Ellenben van ott kő elég, kicsi is, nagy is, hogy egy óriási várost lehetne belőlük épiteni. A legnagyobbakat a törpék két sorba állitották föl, mint a fákat szokás az országut két szélén.

Nem mesze ezen kövektől kigyózik egy folyó s közel e folyóhoz lakott egykor Marzinne, a vidék leggazdagabb embere. Minden évben volt neki füstölt sertéshusa, volt neki elég fekete kenyere és minden virágvasárnapkor ujdonat uj faczipőkben jött a templomba. Büszke is volt gazdagságára és Rosenne nővére kezét már sok ifjutól megtagadta, mert szegényeknek találta hozzá képest Legszegényebb, de a legmunkásabb és legerkölcsösebb volt ezek között Bernez, egy igen derék fiu, kinek csakis az a hibája volt, hogy atyjától munkakedvén kivül mitsem örökölt. Mint egészen fiatal gyerek jött a vidékre és napszámban dolgozott. Rosenne még akkor kicsi leányka volt; Bernez látta őt felnőni és szépülni. Az egész Vannesban őt tartották a legszebb leánynak. A kikosaraztottak mind vigasztalták magukat. Bernez nem tudta kiverni fejéből szerelmét, mert szivében vert az gyökeret.

Rosenne is vonzódott feléje, habár eleinte csak titokban és Marzinne is jóakarattal volt iránta, ha nővérét nem is adta neki.

Karácsony estéjén Marzinne őt és a többi szomszédos ifjakat meghivta magához. Vendégszeretetét akarta fitogtatni, és jól tartani őket kolbászszal és mézes buzakásával. Ha szép idő lett volna, a lakoma előtt az éjjeli misére mentek volna, de ugy dühöngött a vihar, hogy senki sem mert kimozdulni. Annál jobb volt az étvágy. Mindenki a tüzhelyre hunyorgatott, csak Bernez nem törődött kolbászszal, kásával és folyvást csak az ő édes Rosennejét nézte.

Azon pillanatban, midőn épen az asztalhoz akartak ülni, felpattant az ajtó és egy öreg lépett be, jó étvágyat kivánva. Koldusosan volt öltözve, de nem mondott imádságot az ajtón kivül és nem várta, hogy kinyittassék neki. Nem is kivántak neki jó estét. Soha sem járt a templomba, boszorkány-mester hirében állt és azzal vádolták, hogy megbetegiti a marhát és üszkössé teszi a gabonát. Azonban szegénységére való tekintetből Marzinne leültette őt a tüzhely mellé és részesité őt a vacsorában.

Midőn jóllakott, éji szállást kért, Marzinne az istálóba vezette őt, hol egy kopasz szamár és egy sovány ökör állt. A koldus a két állat közé feküdt, hogy jobban melegedhessék. Vánkos gyanánt szalmaköteget tett a feje alá és épen aludni akart, midőn éjfélt verte az óra.

Alig hangzott el az utolsó ütés, midőn a szamár megrázkódott és a sovány ökörhöz fordulva mondá:

— Nos komám, hogy érzed magadat a mult karácsony óta, a mióta nem szóltunk egymáshoz?

Az ökör eleinte nem felelt és gyanakvólag tekintett a koldusra, végre igy dörmögött:

— Bizony őseinknek sem volt érdemes jelen lenni a Megváltó születésekor, amiért a szentháromság megengedte, hogy midőn karácsonykor beszélgethessünk, — ha ilyen naplopó társaságában kell csevegnünk!

— Hiszen te nagyon büszke vagy komám, viszonzá a szamár vigan; ha valakinek, ugy nekem volna jogom hozzá, mert most is hátamon van a kereszt annak jeléül, hogy ősöm vitte be Jézust Jeruzsálembe. De én szegényen megelégszem azzal, amit nekem juttatott az a három-egy személy — különben is, mit nem látod hogy a boszorkány mester alszik?

— Igen, mondá az ökör, igy tesz mindég, alszik mikor ébren kéne lenni, azért minden boszorkányságaival sem vihette semmire. Ha most nem aludnék, megmondhattam volna neki azt, amit az ördög sem mondott meg.

— Mit? kérdé a szamár és kiváncsian hegyezé hosszu füleit.

— Hogy az ujév éjjelén, itt közelben szerencséjét alapithatná meg.

— Hogyan, miképp?

— Hát nem tudod, hogy a plouhineci köveknek minden száz évben egyszer szabad a folyóhoz inni menni? Nos, ez az idén meg fog történni, s mig a kövek isznak, mindazok a kincsek, amelyeket őrizni szoktak, ott feküsznek feltárva.

— Igaz, igaz! Mennyire elveszti az ember emlékező tehetségét, ha vénülni kezd. Igen és a kövek oly gyorsan térnek vissza, hogy a kincstolvajt összezúzzák.

— Csak akkor, ha nincs ezer jó füve és öt levelü lóheréje, amit a kövek elé kell tartania.

— Aztán ha jól emlékszem, köteles a kincsekért egy keresztelt lelket föláldozni, különben porrá lesznek.

— No, egy keresztyén lélekről majd gondoskodnék a boszorkánymester.

Aztán a két állat házi dolgokról csevegett és a koldus gondolá magában:

— Oh kedves állatkáim! Ti engem dusgazdaggá tettetek. Legyetek nyugodtak most az egyszer nem aludtam, mikor ébren kellett lennem.

Másnap korán reggel fölkerekedett a koldus és egy álló hétig kereste az ezerjófüvet és az ötlevelü lóherét. Végre megtalálta és ujév előtti napon visszajött a faluba. Már a keresztyén lelket is kiszemelte szegény Bernez személyében.

Mintha a végzet akarta volna, épen a mezőn találkozott vele. Bernez épen egy éles kalapácscsal a legnagyobb követ döntögette.

— Uram segits! — mondá az öreg rekedt nevetéssel — talán bizony lakást akar vájni magának ebbe a nagy kőbe.

— Nem viszonzá Bernez, de nincs más dolgom, és igy arra a gondolatra jöttem, hogy ebbe a kőbe keresztet vések, amit előbb utóbb megfizet a jó isten.

— Hát van valami kérni valója a jó istentől?

— Minden embernek van valami a szivén; mondá kitérőleg Bernez.

— Talán Rosennéről is akarna vele beszélni.

Bernez egy ideig hallgatott, aztán mondá:

— Hát ön is tudja? különben nincs miért szégyelnem? nem tehetek róla, hogy szegénységem miatt kaptam kosarat.

— Hátha én neked több aranyat szereznék, mint ahány garasa Rosennek van?

— Ön? -- kérdé Bernez bámulva.

— Én! Mondá hidegen a koldus.

— Mit kivánna tőlem ezen szolgálatáért?

— Semmit, csak emlékezzél meg rólam imáid közben.

— Tehát nincs szó menyei üdvömről?

— Csak bátorságról van itt szó.

Erre Bernez elejté kalapácsát és kezeit összekulcsolva mondá:

— Ugy hát mond meg, hogy mi a teendőm. Kiteszem magamat bármily halálos veszedelemnek, mert ha nem házasodhatom, nem is akarok élni.

— Halld tehát, kezdé a koldus titkolózva, és elmondá mindazt, amit a kövekről tudott, annak kivételével, hogy a kövek mily gyorsan térnek vissza, s hogy ezerjófü és ötlevelü lóhere nélkül biztos halál vár reá.

— Oly igazán, amint három személy van az egy istenben, föl fogom ezen alkalmat használni — kiáltá föl Bernez a csodás elbeszélés végeztével — és ön öreg ember, ezen szolgálatáért mindig számithat hálámra. Engedje meg csak, hogy ezen keresztet bevégezzem és azonnal önnél leszek a kis fenyvesnél.

Egy órával éjfél előtt találkoztak a kitüzött helyen. A ravasz öreg három koldustáskával volt ellátva, melyek közül egyet-egyet kezeiben tartott, a harmadik pedig vállára volt akasztva.

— Üljön ide, mondá az ifjunak, és gondolkozzék a fölött, hogy mit fog a sok aranynyal, ezüsttel és drágakővel csinálni.

— Az én drága Rosennemnek fogok akkor a vászontól selyemig, a fekete cseresnyétől az aranyszin narancsig mindent szerezni, amit csak szeme szája megkiván. Az egész vidéken mindenkit gazdaggá és boldoggá fogok tenni és azt fogom mondani, hogy Rosenne akarta igy.

Az ifju ezen nemes szavai után elhallgattak, mert dörgő zaj rázkódtatta meg az egész mezőt. Ejfél volt és a kövek százados szoma föléledt. Megrázták magukat és elindulva a folyó felé botolva, dübörögve, gurulva, mint a tántorgó, mámoros óriások.

A koldus fölugrott és odasietett, ahol előbb a kövek álltak. Bernez nem előzhette meg az öreget, de vele egyidejüleg ért oda.

Csodálkozva összecsapta kezeit és a sok kincs láttára, mely a földet elboritotta kerestett hányt magára. Az öreg mind a három tarisznyáját teletömte. Bernez csak kabátja zsebeit töltötte meg, s máris hallatszott egy orkánszerü döbörgés a folyó oldaláról.

Midőn Bernez odatekintett, rémülten felsikoltott:

— Jézus, Mária, Szent József! Veszve vagyunk!

— En nem! kiáltá a vén boszorkánymester, magasra tartva védő növényeit. De te meghalsz, egy keresztény meg kell halnia, hogy megtarthassam kincseimet.

A kövek már közel voltak. A koldus eléjök tartotta a füveket, félre hajoltak előle és Bernezre zuhantak, ki leborult és szemeit behunyta.

Ezen pillanatban a legnagyobb kő védőleg megállt Bernez előtt, ugy, hogy a többi zuhanását fölfogta. Bernez csodálkozva emelte föl fejét. A kereszttel jelzett kő volt az, melynek életét köszönheté, s mely ezentúl nem árthatott kereszténynek, minthogy meg volt keresztelve. Azonban a veszélyt elháritva az ifjuról, visszatért helyére, s utközben a vén koldust, kinek büvös növényei ránézve elvesztették hatásukat, ugy összelapitotta, mint egy legyet.

Magától értetődik, hogy Bernez megtartotta mindazt a kincset, amit zsebre rakott, s ha nem is lehetett az egész világot boldoggá tenni, amint azt eldolta, arra, hogy Rosennét elvehesse, vele jómódban s boldogan élhessen, elég volt.

A következő karácsony éjjel már és az ökör nem győzött eleget ... Rosenna és Bernez fényes lakodalmán.

Harmincz év

— Humoreszk. —

Irta: **Molnár Gyula.**

A novemberi napok egy délelőttjén sajátságos gyanus külsejü egyén toppant be házunkba. Meggörnyedt, nehézkes mete volt, mely folytonosan panaszkodni látszott az idők mostohaságáról; fején mélyen benyomott báránybőr kucsma, arcza benőve torzonborzas, tüskés szakállal, szemei vizenyősek és bámészkodók, járás közben nyaka előre bicsaklott s óriási csizmái fülsértő csoszogást vittek véghez.

Az egész alak inkább szánalomra méltó, mint nevetséges volt.

Egyenesen a konyhának tartott s habozás nélkül benyitott.

Jóizü konyhaillat terjengett a különböző főzőinstrumentumokkal beaggatott, páráktól nedves falak között. Édes anyám éppen az ebéd elkészitésével foglalkozott. A furcsa egyéniség körülnézett, bizonyosan helyet keresett, hova leülni szándékozott, de bizon ott a legparányibb zug is be volt töltve, minden széken valami edény, az asztalon különféle élelmi szerek, mik között a szakácsnő szakavatott otthoniassággal babrált, tett-vett, vagdalt, válogatott, amint hivatása azt magával hozta. Emberünk tehát lemondott lehetetlenné vált szándékáról, ehelyett neki dült ... nak s egy ideig csak nézte, nézte szótlanul édes anyám arczát.

— Mit akar ön? kérdé anyám egykedvüen.

— En? szólalt meg a jövevény, már minthogy én? Hát — itt megakadt s erősen fixirozni kezdé anyámat. Kis vártatva odament hozzá, bizalmasan megfogta ... mélyen szeme közé nézett és igy szólt:

— Ugy-e maga a Mimi?

Edes anyám elnevette magát. E kérdés s az a bizalmas arczkifejezés, ami azt kisérte, komikus hatást gyakorolt.

— En vagyok, válaszolt tréfásan.

— Ugy-e? No lássa! Van-e a maga balkarján egy szilva alaku anyajegy?

— Biz ott semmiféle jegy!

— Ugy van! Akkor mi rokonok vagyunk.

Erre már édes anyám gyanut fogott, hogy tan az ipse agyában nincsen egészen rendén. Mereven nézett reá, szeretett volna nevetni, de nem volt tisztában afölött, vajjon őrülttel, vagy csak együgyü emberrel van-e dolga.

— Örvendek, válaszola meghökkenve, de nyugalmát megtartva. Hát mit kiván tőlem?

— Semmit, semmit. Egyátalán semmit. Azaz, hogy — mégis . . . No, most hát már jól van. Egészen meg vagyok nyugtatva. Tudja azt maga, hogy én magát már 30 év óta, hogy én magát már 30 év óta keresem?

— Engem? Hát osztán minek?

— Igen! 30 hosszu év óta keresem. Minek? Semminek. Látni akartam.

(No e' már csakugyan őrült, csinján kell vele bánni)

— Szép! De hát mért akart látni?

— Miért? Nagy okom volt nekem arra. El is mondom. El, igen, mert akarom, hogy tudja. Hát azért, mert — De elülről kezdem. — Harmincz év előtt én még fiatal legény voltam. Tyüh! harmincz év előtt hunczut volt az a szem, amely rajtam meg nem akadt. A bizon! Csuda, mily szép legényember voltam. Száz pengő forintért nem adnám, ha látott volna. Mondom; minden leány bolondult utánam a faluban. Aszontam: hogy nincs az a leány, ha még olyan szép is, osztán ha még annyi esze van is, de még ha milliomos is, aki mihelyt rám néz, menten belém nem szeret.

De ugy is volt. Nekem azonban fura egy izlésem volt. Tudja az Isten, nekem nem tetszett egy leány se a kerek ég alatt. Már mikor az egész világ azon mondirozott, hogy ez vagy az a lány szépség dolgában hetedhétországra szóló, nekem csak akkor jutott eszembe abbul a mondásból valami csekélykét elhinni. Találkoztam olyan lányokkal is, akikről a hir azt regélte, hogy valóságos Tündér Ilonák, minden legény szerelmi kórságba esett utánuk: én csak félvállrul néztem ő... Bizon! ...

voltam az egyetlen fiuk, minden rám nézett. Szerettek volna kibe, sehogy se tudtak az izlésemen fogni. Én valami nagyon szépet, rendkivüli, csodás szépet kerestem, ilyen pedig nem termett akkoriban a falun. Legalább én nem találkoztam. Egyszer azután nagyhangu hir járta be a falut. Tele volt vele minden száj; a nénje-nagyja, pattogatottja meg a nyanya-vénje csak arról beszélt.

Gondol, mi volt az a hir? Nem egyéb, minthogy a boltos Gerzsonnak vendége jött, unokahuga, a bübájos szép Mimike. No — hát onnan is tudom a nevét. Mert tudni való, hogy az a bübájos szép Mimike maga volt.

Én édes istenkém, be sokat beszéltek magáról. Csak két napig volt ott, de azért minden embert meghóditott, kivéve engem, akit nem látott, de aki a hire miatt 30 év után is fölkereste.

Egyátalán ne nevessen. Egészen őszintén beszélek. Hallgasson csak végig.

Mikor én meghallottam, hogy milyen ritka szépség tartózkodik a faluban, hát — vállat vontam rá, s kijelentettem, hogy az a hir is csak olyan, mint a többi, — olyan nagy hühó semmiért, s én nem is tartom érdemesnek arra, hogy megtudjam, mi igaz belőle, mi nem! Bocsánatot kérek alásan, ezzel nem akarom megsérteni. Ó a világért se. Bizon meglakoltam ezért. Az a szegény, hogy maga megérkezett, ki se mentem a szobámból.

Csak azért se! Majd én! Meg akartam mutatni, hogy szörnyü egy szilárd charakterem van, aminthogy van is! Jöttek a nyakamra: jegyző, kántor, plébános, kilongos, esküdt, minden rendü s rangu kapaczitás, hogy telebeszéljék a fejem a maga szépségével. Nem akartam hinni.

Azt mondták, hogy — ha meglátnám, hát menten megszeretném. No hát azért se látom meg, gondolám magamban. Pedig hát azt nem gondoltam volna, ki tudja . . . Mert azt tudom, hogy nekem ellent nem állhatott volna, ha hus és vérből alkotott, mint a többi némber. De makacsul megálltam szándékom mellett, s eredménytelen maradt minden rábeszélés. Mikor a beesteledett, s lefekvésre került a sor, hát megszállott engem valami leirhatatlan édes érzet. Édes szender fogott el s tündéri álomkép szövődött elmémben. Láttam egy angyali nőt. Olyat, minőt ez ideig nem még soha. Tüzes, fekete szemei voltak, miknek nézése megbüvölte a lelkemet, bibor piros ajkai, melyeknek egyetlen csókja fölért előttem az örök üdvösséggel, s olyan édes, olyan kedves, oly szelid, nemes, oly fönséges ábrázata, hogy amióta rávetettem a szemeimet, mintha csak titkos erő késztetett volna folyton őt szemlélni, le nem vehettem többé, s paradicsomi kéj és gyönyör áradt el lényemben, mely érzet oly kivánatos volt, hogy óhajtottam volna örökre az arczlátásán csüngeni, avagy meghalni a perczben, hogy utolsó érzeményem legyen. De ép amidőn már lelki erőm visszatért, agyam visszanyerte szokott higgadtságát, s megakartam az angyali lénytől kérdezni: ki ő? s tudja isten mit nem: — az álomkép eloszlott, s én — fölébredék . . .

Azontul többé le se hunytam szememet azon este. Folyton előttem lebegett a büvös látomány s ébren is álmodozni kezdtem felőle.

Mikor pedig hevem csillapodott s gondolkodtam az egész álom fölött; szeget ütött valami a fejembe. Az ütött szeget a fejembe, hogy — én ha ilyen szépséget lelnék a földön, halálosan bele tudnék szeretni. Ennek nyomán meg az jutott az eszembe, hogy maga a faluban tartozkodnék. Egyszerre csak öntudatlanul igy sóhajtottam föl: Én édes istenem, ha az a Mimike olyan szép volna, mint az én álombeli szépségem!?

Öklömmel agyamat kezdtem ütögetni. — — O, te együgyü, szamár, oktondi, aki vagy . . . Hát aztán mit tudod te, hogy milyen az a Mimike? Hát láttad? Nem ugy-e? Nem akartad megnézni. Mért? Hát — csak azért, mert — — Egyéb okod nem volt rá. Pedig mért ne lehetne véletlenül ő az a szépség, akit te keressz? Legalább megnézted volna! Kutya-fikum adta — azt a leányt neked meg kell nézned. Igen, minden áron. Az lesz az, akit te szeretni fogsz. Ugy van. Ez az álom csak azt jelenté. Szentül ugy van, hogy a Mimike a te keresve-keresett szépséged.

Ez az idea kezdett az én agyamban gyökeret verni. Osztán olyan kutya tempós a természetem, hogy amit egyszer föltettem jónak, okosnak, hát attól . . . hiszen mondám az előbb is, hogy a characterem nagyon, de nagyon állhatatos volt.

Másnap reggel, mihelyest felöltöztem, megföröstököltem, azon agyfurtában nekivágtattam a Gerzson boltjának, erős elhatározással, hogy hát én most ha törik, ha szakad, — megnézem a Mimikét. Mikor pediglen a bolthoz közel értem, nem tudom én miért, miért nem, de szörnyü félelem szállott meg. Egy lépést se tudtam tenni, — lábaim a földbe gyökereztek. Semmi okom se volt félni, mégis féltem; de pedig meg nem mondhattam: kitül. Csak — hát féltem — aztán punktum. Azt azonban meg kell mondanom, nem voltam valami gyáva ember. Szembe álltam én még a pusztai betyárral is s nem én huztam a rövidebbet. Lányokkal szemben pedig nem én voltam az, aki hallgat. Most azonban egyszerre csak ingadozni kezdett lábaim alatt a talaj, oda lesz az én állhatatos charakterem, az én kutya tempós természetem.

Nagy sokára tértem magamhoz. Fölbujtogattam lábszáraimból a bátorságot s aztán olyan elszántsággal, mint aki vesztőhelyre megy, neki mentem a Gerson boltjának.

Mikor már elértem a küszöböt, megint csak meghült bennem a vér.

Be kellett látnom, hogy valami nagyon nem akaródzik bennem a bemenésre. Elkezdtem okoskodni. Nehogy pironkodjam magam előtt gyávaságomért, azt a kifogást fundáltam ki magamnak, hogy csak azért sem megyek be, mivel a Mimike ugy sincs benn. Megvárom, mig meghallom a dalát, akkor azután bemegyek s kérek egy szivart, mintha egészen kénytelenül jöttem volna.

Erre nem is sokáig várakoztam. A Mimike csakugyan bejött a bolta s mondott valamit Gerzson urnak. Mit, azt már nem tudom, csak arra emlékeztem, hogy ugy tetszett nekem, mintha valami menybéli zene ütné meg füleimet, mely édesen elandalitja lelkemet s öntudatlan szivtam be a büvös bájos csengő hangokat. A Mimike volt, aki ily csengő hangon tudott beszélni, — más ki lehetett volna? Mikor elhallgatott, minden vérem összetódult a szivembe, agyamban pedig az a gondolat érlelődött meg, hogy: most vagy soha!

Beléptem a boltba!

Szemeim kápráztak, agyam elszédült, mit sem *láttam, mint egy világos* ruhaszegélyt, mely gyorsan eltünt a belső bolt ajtaján.

— Egy szivart kérek, Gerzson ur!

— Milyent kérem alásan?

— Amilyent akar!

— Tessék, kérem alásan jára-trabuko.

— Köszönöm, itt a pénz!

Gerzson ur kereskedői előzékenységgel gyujtott meg egy gyufát, mely azonban az én sikeres közremüködésem mellett eredménytelenül elaludt.

— Ne bántsa, Gerzson ur! Bemegyek a konyhába. Rágyujtok ott.

— Amint tetszik, kérem alásan.

Beléptem a konyhába.

Ep abban a pillanatban tünt el a Mimike egy a szobába vezető ajtón, s még láthatám ruhaszegélyét.

Nem tudtam a konyhában sem szivarra gyujtani.

Bementem a szobába, hogy ott gyufát kérjek.

O fatum! E pillanatban Mimike ismét eltünt egy másik szobába.

Szörnyüség! Beláttam, hogy nincs mód benne, hogy Mimikét láthassam.

Csüggedten hagytam el a házat, s meglehet, hogy sirtam is dühömben, de bizon arra már nem emlékezem. Aznap ismét nem voltam látható, folyton álomképemről, Mimikéről gondolkoztam. Az éj ismét álmatlanul mulott le rólam.

— Na, de most fölkeresem, ha addig élek is, gondolám magamban, s elszánt léptekkel siettem Gerzson ur boltjába.

Egy százast váltottam föl s e közben beszélgetést kezdtem a boltossal.

— Nos hát, mit csinál a szép Mimike?

— Látta?

— Nem!

— No az baj! Olyan szép leány nincs több a kerek ég alatt.

— Meghiszem. De nem lenne szives bemutatni engem?

— O, az már késő. Mimike csak rövid látogatóba jött nagynénjével s kora hajnalban haza utazott.

Irgalmas ég, lehetséges-e?

Haza utazott s én nem láthatám!

Valóságos beteg emberré lettem.

Ez időtől fogva folytonosan gyötört az álomkép, melynek megtestesülését Mimikében véltem föltalálhatni.

Es igy mulott le rólam 30 hosszu esztendő. Kerestem magát, de nem találtam. A fatum keze játszott a dologban. Ahova én mentem, onnan maga távozott. Csaknem bizonyos voltam arról, ha maga ma Párisba utazott s én ott keresném, legott azt kellene hallanom, hogy onnan meg Londonba sietett.

E hosszu 30 év alatt szüleim is elhaltak, én is lehánytam magamról az ifjui sarukat — és bizon odáig jutottam, hogy szegény ember lettem. De azért hiven emlékeztem magára, aki, mellesleg mondom, távolról rokon is volna, vagy mi . . .

Nos hát ez az, amiért fölkerestem. Végre-valahára megtaláltam itt, s tudtam, hogy innen el nem szökhetik előlem.

Biz isten azt hittem, hogy még most is fiatalon találom.

Pedig ej! de szépnek mondták!

Beh kár, hogy igy megöregedett.

Na, de legalább láttam, s most megnyugodva térek haza, s elmondhatom ismerőseimnek, hogy: láttam a szép Mimikét, csakhogy már most nem anynyira Mimike, mint inkább Mimi, s ez ép ugy áll szépségére nézve, mint fiatalságára.

De tovább nem tartóztatom. Látom el van foglalva.

Aldja meg hát az én istenem!

Az anya áldozata.

Friedrich Fr. elbeszélése. 28

VII.

(Folytatás.)

A törvényszéki elnök sajátságos zavarban volt. Klingen Róbert egész viselkedése ennek bünösségére vallott, és ime, most egyszerre anyja följelenti maga magát. Tehát vagy Róbert tudott róla, hogy anyja elvette a pénzt, vagy pedig . . . . az elnök maga sem tudta már, mit gondoljon az ügy felől.

Róbert fogságban tartására igy nem volt tovább semmi ok. Mégis halogatta az elnök kibocsájtását, miután a fölindulás rajta is sokkal nagyobb erőt vett, semhogy rögtön közölhetné az ülnökkel anyja vallomását.

Pár óra multán éppen Róbert fogsága felé indult az elnök, midőn a vizsgálati foglyok fölügyelője jött vele szemközt, rémülten adván tudtára, hogy Klingenné asszony meghalt. — Midőn vizet vittem be neki, folytatá az őr elbeszélését, már halva feküdt a földön, a legkisebb életjel sem volt benne.

Az elnök maga sietett Klingenné börtönéhez s ott megbizonyosodott az őr szavairól.

A rögtön előhivott törvényszéki orvos, Burg doktor megvizsgálta a hullát és azon nézetének adott kifejezést, hogy Klingenné méreg által halt meg.

— Lehetséges-e? kérdé az elnök.

— Minden jel oda mutat, viszonzá az orvos. Szinte bizonyosan állithatom.

— Akkor öngyilkos lett, mondá az elnök, és az orvosnak röviden elbeszélte a történteket.

— Es az ülnök is tudja már mindezeket? kérdé az orvos.

— Még nem, felelé az elnök. Es nagyon nehéz föladat, hogy ezeket vele közöljem.

Az orvos még egyszer megvizsgálta a hullát és jobbjában egy görcsösen szoritott üvegcsét talált. Ezzel minden további kétely eloszlott. Klingenné csakugyan öngyilkosságot követett el.

A két férfiu megrendülve állott a hulla mellet.

— Megfoghatónak találom, mondá az orvos, hogy e büszke, szigoru asszony az önnek tett vallomás után tovább nem viselhette az életet. Ismertem őt évek óta. Nem volt más büne tulságos büszkeségénél és talán fia iránti nagy gyöngeségénél.

— Legyen segitségemre, orvos ur, kérte Burgot az elnök, midőn az ülnöknek tudtára adom anyja vallomását és halálát. Kétszeresen nehéz föladat ez nekem, ki ez esetben talán tulszigoruan jártam el, csakhogy a törvényszék tekintélyét megóvjam.

Együtt mentek a börtönhöz, melyben az ülnök fogva volt. Róberte rendkivüli benyomást tett a rövid fogság. Arcza halavány volt, szemei mereven tekintettek a belépőre.

Az elnök tudtára adta, hogy szabadságát jött visszaadni, miután anyja önkényt jelentkezett a törvényszéknél és vallomást tett, hogy a pénzt ő vette ki a fiókból.

Anyám? kiáltá az ülnök fejéhez kapva. — Lehetséges-e, gondolá, hogy anyám magára vette a bünt megmentésemért?

— Nem nem. Az nem lehet, az képtelenség! folytatá aztán izgatottan. Kérem, elnök ur, mondja meg a valót, az én sorsom már igy is elég sulyos.

— A valóságot mondtam, viszonzá az elnök. Anyja önkényt beismerte bünét és . . . nem szabad ön előtt titkolnom, életével lakolt érette.

— Életével? — ismétlé Róbert, ki nem volt képes fölfogni e szavak jelentőségét.

— A halál mindent kiengesztel, folytatá az elnök. Anyja nem birta e tettét tulélni és öngyilkos lett.

— Anyám meghalt! kiáltá Róbert kétségbeesetten. Hatalmas isten! — és én, én . . .

Nem fejezhette be szavait, mert ájultan rogyott össze.

Sokáig tartott, mig az orvos ápolása folytán ismét magához tért. Fölveté szemeit, de ajkára egyetlen szó sem jött. Némán, érzéketlenül hallgatta a körülötte levők vigasztalásait és akaratlanul engedte, hogy őt Burg orvos lakására vezesse. Ott ismét egy pamlagra rogyott és tovább is érzéketlen maradt minden iránt, ami körülötte történt.

VIII.

Klingen Róbert elfogatása, utána Klingenné terhelő önvallomása és öngyilkosságának hire természetesen futó tüzként terjedtek el a városban. Mindenki csodálkozott rajta, hogy a büszke asszony ily cselekedetre vetemedett, és mindenki teljesnek látta a bünhődést is.

Róbert minderről nem hallott semmit. Lakásába zárkózván, nem bocsátott maga elé senkit. Rettenetes fájdalmak kinozták és szinte őrültté tették őt. — Meghagyhatja-e anyja nevén a szennyet? Többször elhatározta, hogy a törvényszéki elnökhöz megy és megvall neki mindent, azt is, hogy anyja csak érette vette volt magára a szörnyü bünt. De életre kelti-e ezzel anyját? S nem hiusitja-e meg ezzel utolsó akaratát? — — Anyja érette áldozta föl magát, és ő most hasztalanná tegye-e ezt a nagy áldozatot?

Aztán töltött pisztolyát irányozta homlokának; de keze erőtlenül hanyatlott alá. Hiszen nem volt joga megsemmisiteni azt az életet, melyet anyja oly drágán vásárolt meg. Fájdalom és kétségbeesés közt hánykódott Róbert folyvást. A halál legnagyobb jótétemény lett volna rá nézve és mégsem merte azt keresni. Nem mintegy utolsó rendelkezése volt-e anyjának, hogy éljen és küzdjön tovább? Még csak most ismerte föl Róbert anyja szeretetének határtalan nagyságát. Ő volt életének egyetlen reménye, ő érette adta oda életét, többet ennél: becsületét. Anyja az ő nevét megakarta menteni s Róbert most ebbe kapaszkodván, anyja e szándékát szent hagyománynak tekintette, melyet neki kötelessége teljesiteni.

Persze, nehéz küzdelembe került, mig ez elhatározásra jutott. Azalatt napok multak s ő sem a házat nem hagyta el, sem pedig el nem fogadott senkit.

Az őrnagy és leánya a részvét legkisebb jelét sem adták ezen egész idő alatt. Tán elfordultak volna tőle ezek is? Ezt lehetetlennek tartotta. Után anyja óhajtotta volt Métával való egybekelését, Róbert gondolatai a gyászos napokban is gyakran visszatértek anyja e kivánságára. Vágyakozott menyasszonya után, mert szükségét érezte, hogy fájdalmait valakivel közölje.

Egyszer kora reggel elhagyta a házat és kiment a temetőbe, hol sokáig ült bánatba merülve anyjának frissen hantolt sirján. — Végre összeszedve magát, egyenesen az őrnagy birtoka telé vette utját.

Eleinte remegve gondolt az őrnagygyal és Métával való első viszont találkozásra. Azonban csakhamar megnyugodva, bizva tekintett ismét a jövőbe.

Igy érkezett meg az őrnagy birtokán. Még egy pár perczig habozott, aztán elszántan a házba lépett, A szolga azt mondta neki, hogy az őrnagy a szobájában van. Bejelentésre nem volt szükség, egyenesen benyitott Gleiviczhoz.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: ENYEDI LUKÁCS.

12367/880. k. b. 632 - 3—1

Árlejtési hirdetmény

két millió égetett tégla szállitására.

A nagyméltóságu kir. biztosság részéről **1881 évi január 15-én délelőtt 10 órakor,** — müszaki osztályának titkári helyiségben (reáliskola épület) 2.000,000 azaz **két millió égetett tégla** beszerzésére, illetőleg szállitására, nyilvános ajánlati verseny tárgyalás fog a következő feltételek alatt tartatni:

1. Az ajánlati tárgyalásnál résztvevők **irásbeli zárt ajánlataikat,** a kellő bánatpénzzel ellátva, a fent kitüzött határidő előtt, két mintatégla kiséretében tartoznak beadni. — A minta téglák jegygyel vagy pecséttel legyenek ellátva, mely jegy vagy pecsét, — minden tévedésnek kikerülése végett, az ajánlatban is világosan kiteendő. —

2. Ajánlat az összes kétmilliónyi téglamennyiségre vagy annak részére is tehető, azonban 500,000 drb azaz: fél millió darab tégla a legkissebb menynyiség, melyen alól ajánlat nem tehető. —

3. Minőségre nézve a szállitandó tégla, első osztályu, jól kiégetett, mészkő mentes és egyenletes formáju legyen, és megkivántatik, hogy a tégla egyeletesen legyen kiégetve, egyenes élekkel és tiszta csengő hanggal birjon. Méreteire nézve a tégla legalább 29—30 cmtr. hosszu, 14—15 cmtr. széles és 7—7 $^1/_2$ cmtr. vastag legyen.

4. A téglának szállitása 1881. évi május 16—31-éig terjedő időszakban kezdendő meg, és egyenletes heti részletek en olykép folytatandó, hogy az egész szállitás legkésőbb 1881 évi szeptbr 15-én be legyen fejezve, szabadságában áll azonban vállalkozónak a szállitást az érintett határidő előtt is megkezdeni és befejezni.

5. Az ajánlatban világosan kiteendő a város belterületének azon része, hol a téglák 250 drbot tartalmazó máglyágban lerakva, fognak vállalkozó részéről átadatni. — A lerakó helynek közelebbi megjelölése, az ajánlatban kiirt városrész keretén belül, — a müsz. osztály részéről történik.

6. Vidéki téglagyárosok részéről teendő ajánlatoknál vállalkozó köteles leend a téglákat, — a megnevezendő vasuti állomáson, — lowrikba saját költségén berakni. Minőségre és mennyiségre nézve a tégla átvétele a müsz. osztály részéről Szegeden történik.

7. A vasuti szállitási dijt valamint a kirakodási és elfuvarozási költségeket ez esetben a kir. biztosság viseli.

7. Tört vagy fél téglák csak akkor lesznek átvéve, ha két egészen összeillő darab egy egész téglát képez, és a tört téglák mennyisége az egész tégláknak legfeljebb 10%-át teszi

8. Az egységi ár, — az irásbeli lepecsételt ajánlatban, ezen feltételek szem előtt tartása mellett, — minden 1000 darab tégla után számokkal és betükkel kiteendő. — Ez egységárban a teglának ára, szállitása, illetőleg a megnevezendő helyekre való fuvarozása, máglyákban összerakása, továbbá minden netalán fizetendő kövezetvám vagy illeték benfoglalva legyenek.

9. Az árlejtési tárgyalásnál résztvevők tartoznak zárt ajánlataikhoz **minden fél millió tégla után 500 frt** bánatpénzt (illetőleg 1 millió után 1000 frt; — 2 millió után 2000 frtot) mellékelni. — A bánatpénz készpénzben vagy pedig osztr. magyar állampapirokból, — ez utóbbiakat az árfolyam szerint 10% leütésével számitva, — állhat. A kitüzött határidő után a beérkezett ajánlatok, az ajánlattevők jelenlétében bontatnak fel. — Azon ajánlattevők bánatpénzei, kiknek ajánlatai, a tárgyalási bizottság által elfogadhatóknak véleményeztetnek, visszatartatnak és csak a szállitás teljes és kifogástalan befejezése után fognak kiutalványoztatni.

10. Az ajánlati tárgyalás eredménye feletti határozat, a kir. biztos ur Ő Excelentiájának helyben hagyásától tétetik függővé.

11. Ezen ajánlati tárgyalásra vonatkozó részletes szerződési feltételek a kir. biztosság müszaki osztályának titkári helyiségében, — hivatalos órákban megtekinthetők.

Szegeden 1880. évi deczember.

Szegedi kir. biztosság müszaki osztálya.

549/880 kgy. szám. 631—3—2

Hirdetmény.

Sz. kir. Szeged város köztörvényhatósági bizottságának azon tagjai, kik nem az 1877. évben eszközlött általános választások alkalmával nyerték megbizatásukat, a folyó év végén megbizatásuk letelik s a törvényhatósági bizottsági tagok sorából kilépnek.

A kilépők helye uj választások által töltetik be, s e választások az alább fölsorolt kerületekben az országgyülési képiselő választásra jogosult választók részéről a következő számmal eszközöltetik:

1-ső kerület. A Tisza Lajos körut által övezett városrész Ujszegeddel együtt. Választ 18 bizottsági tagot. Választási székhely a széképületi tanácsterem és a választás törvényszerü vezetését Veszelinovics Bazil tanacsnok, elnök és Pillich Kálmán biz. tag, helyettes elnök eszközli.

2-ik kerület. A Tisza Lajos körut, budapesti sugárut, párisi, brüsseli és római körutak s a Ferencz József rakpart által határolt város-rész. — Választ 10 bizettsági tagot. Választási székhely a felsővárosi társalgó-kör helyisége, s a választás törvényszabta vezetését Pálmay János árvaszéki ülnök, mint választási elnök és Csorba Győző helyettes elnök eszközli.

3-ik kerület. A Tisza Lajos körut, budapesti sugárut, párisi, londoni, berlini, bécsi körutak, oldal-utca, bánómkert-sor és Erzsébet-rakpart által övezett városrész. Választ 12 bizottsági tagot. Választási székhely a széképületi közgyülési terem. Választási elnök Zombory Antal tanácsnok, helyettes elnök Reitzer Adolf biz. tag.

4-ik kerület. A felső Tiszapart, római, brüsseli körutak s a csongrádi sugárut által határolt városrész. Választ 5 bizottsági tagot. Választási székhely szilléri sugárut Krimm András háza. — Választási elnök Szluha Ágoston, helyettes elnök Báló Pál biz. tagok.

5-ik kerület. A csongrádi sugárut, párisi, londoni körutak s a kálvária utcza által keritett városrész. Választ 6 bizottsági tagot választási székhely a rókusi iskola. Választási elnök Szabados János tanácsnok, helyettes elnök Körösy Antal biz. tag.

6-ik kerület. A kálvária utcza, a berlini, bécsi körutak s az oldal utcza, másrészről a cserepes sor, Rákóczy és vaspálya utczák által keritett városrész az államvasut mindkét pályaudvarával Választ 5 biz. tagot. Választási székhely az alsóvárosi társalgó kör helyisége. Választási elnök: Novák József tiszti főügyész, helyettes elnök Börcsök Ignácz bizottsági tag.

7-ik kerület a Rákóczy és vaspálya utczákon alól eső városrész. Választ 6. bizottsági tagot. Választási székhely a földmives utczai iskola. Választási elnök: Kovács József tiszti alügyész és helyettes elnök Polczner Jenő biz. tag.

8-ik kerület. Fölsó tanya. Választ 3 biz. tagot. Választási székhely a szatymazi vendéglő. Választási elnök: László Gyula tiszti alügyész, helyettes elnök Csányi Mátyás biz. tag.

9-ik kerület az alsó tanya, mely az 1870. év, 42. t. cz. 25. §-a értelmében két alkerületre osztlik. Egyik alkerület Szent Mihálytelek, Röszke, Feketeszél, Kancsal, Nagyszéksós, Madarász tó, Asotthalom, Atokháza, tanyai kapitányságokkal. Választ 3 bizottsági tagot. Választási székhely a röszkei iskola. Választási elnök: Kelemen Kálmán közgyám, helyettes elnök Börcsök Péter bizottsági tag. — Második kerület: Pálfy, Doma, Lengyel, Móra, Zákány és Csorva kapitányságokkal, választ 3 bizottsági tagot. Választási székhely a domaszéki iskola. Választási elnök. Endrényi Antal árvaszéki ülnök, helyettes elnök Pálfy Antal bizottsági tag.

A választás minden kerületben a folyó évi decz. hó 30-ik napján a kitüzött választási székhelyen az 1870 évi 42.-t.-cz. 33., 34., 35., 36., 40. §-ai értelmében megszabott módon eszközöltetik. Választható az ezen törvény 20. és 27. §§-ai értélmében mind az, ki irni és olvasni tud, ki a törvényhatóság területén legalább 2 év óta bir, vagy ugyanazon idő óta itt lakik és adót fizet; ki a törvényhatóság közjavadalmait nem haszonbérli, vagy a törvényhatósággal más számadási viszonyban nincs, s végül ki az országgyülési képviselők választására jogositva van.

Miről a választóközönség ezennel értesittetik.

Szegeden, 1880. évi decz. hó 22-én tartott rendkivüli közgyülésből.

Pálfy Ferencz,
polgármester.

Telek-eladás.

Özv. Kálmán Ferenczné örökösei felsőváros, Maros-utczán 22. sz. a. (ráczpiacz-utcza 59. sz.) 323 □ m. **telkük** szabadkézből **eladó.**

Értéke 8000 forint. Bővebb tudósitást ugyanott. 634—3—1

KERESKEDELMI TANFOLYAM.

(Magán tanitás utján.)

A jövő évi január hó elsőén, egy 3 hónapig tartó

kereskedelmi tanfolyamot

nyitok, — amelyben **magyar nyelven** a következő tantárgyak adatnak elő:

1. Egyszerü és kettős könyvvitel.
2. Kereskedelmi levelezés.
3. Kereskedelmi számtan.

Jelentkezések a tanfolyamra azonnal eszközölhetők, s a tanfolyam kezdetéig tartanak. 633—2—1

Mély tisztelettel

Kornitzer S.

a kereskedelmi tudományok és szépirás tanára. (A bécsi cs. kir. müegyetemen elméletileg és gyakorlatilag megvizsgálva.)

A hallgatók beiratása d. e. 10—12, d. u. 2—4-ig iskola-utcza, Auer József házában.

ERŐSKÖVY LAJOS

köz- és váltó-ügyvéd

ügyvédi irodáját

a Pétervári sugárut és földvári-utcza sarkán levő saját házába tette át.

609—8—5

Női kézimunkák

pénz- vagy szivar-tárczákba való bevágatását, ugy minden diszmunkát

a karácsonyi és ujévi ünnepekre

elvállal

ENDRÉNYI LAJOS és TÁRSA

díszkönyvkötészete.

LENGYEL LŐRINCZ özvegye

tudatja a t. közönséggel, hogy eddig is legjobb hirnévnek örvendő

butorkereskedését

és

érczkoporsó raktárát,

hol minden e szakba vágó czikkekből nagy raktárt tart, néhai férje elhalálozása után, ugy mint ezelőtt, továbbra is föntartja és minden igyekezetét arra forditja, hogy vevőit **jól szolid áruk, pontos szolgálat** és **rendkivüli olcsó árak** számitásával minél inkább kelégithesse.

Továbbá a koporsón kivül a temetkezésekhez minden egyéb kelékek megrendelhetők, u. m.: **halottas kocsi, ravatal** a legegyszerübbtől a legdiszesebb kiálliásig, **disz-szolgák, keresztek, koszoruk, szemfedők** stb. jutányos ár és pontos szolgálat mellett. 626—*—2

Karácsonyi és ujévi ajándékul.

564 **Uj Singer** 2-6

állványok.

(Törvény által védve.) A new-yorki Singer társak által föltalált s legujabban áruba hozott uj varrógép-álványok, melyekkel az eredeti Singer uj családi-varrógépek mostantól szállittatni fognak: nagy mérvü javitások következtében, a hajtást igen megkönnyitik és ezenkivül a gép kényelmes és tetszés szerinti áthelyezésére nézve — **hengerrel** vannak ellátva.

Tartósság, izlésteljes kiállitás és csendes járásukkal a hasonló állványokat sokban fölülmulják annyira, hogy az **eredeti Singer varrógépek** sok más előnyeik mellett — a létező gépek között — tagadhatlanul a legcsendesebben járók.

Szegeden, Széchenyi-tér, városi bérház.

A SZEGEDI

KERESKEDELMI és IPARBANK

ajánlkozik mindenrendü

állampapirok, sorsjegyek, elsőbbségi kötvények, záloglevelek,

arany és ezüst pénzek stb.

bevásárlására és eladására, nemkülönben

szelvények

beváltására, 627—50—3

továbbá **HITELLEVELEK** bármely külföldi piaczoni áttétel...

Gieszriegl és Bauschke

Budapesten, V. kerület, váczi körut 34. és vadász-utcza 9. sz.

Ajánljuk magunkat **légszesz- és vizvezetékek előállitására** ólomból, öntött- és kovácsolt vas vagy asphaltcsővekkel; kutak és szivattyukészületeket, teljes fürdőberendezéseket, kitünő zuhany- és mosókészületeket, klozet és árnyékszékeket, gőzmosóintézeteket és konyhaberendezéseket, légszeszvilágitási tárgyakat minták és rajzok után. — Továbbá lég-, gőz- és vizfütéseket, legkülönfélébb rendszerek szerint légtisztitó készülékekkel. Villámháritókat, légnyomatu s villamos ház- és szobatelegraphokat, valamint szócsövek fölállitására. Csatornázásokat öntött- vagy kőanyagcsővekkel, klozet és árnyékszékcsőveket ólom, öntöttvas, kőanyag vagy asphaltból. 248—52—33

Epitkezéshez szükséges minden kigondolható **bádogos munkákat** rézből, ólomból, savból és bádogpléhből a legjutányosabb árakon.

Zobl Lipót özvegye szül. **Springer Katalin** tudatja a t. k... zönséggel, miszerint az eddig is jó hirnévnek örvendő

UJVILÁG

czimü

sörcsarnokban

az üzletet néhai férje elhalálozása után is folytatni fogja, s ugy mint eddig, ezentul is **friss, tiszta italok, jó magyaros ételek** és pontos szolgálattal igyekezend a n. é. látogató közönség minden igényeit kielégiteni. 625—5—5

202/1880 k. gy. sz. 628—3—3

Hirdetmény.

Dorosma város előljárósága által közhirré tétetik, hogy a község tulajdonához tartozó **mészárszék-épület, vadászati jog, vásári s piaczi helypénz-szedési jog, vásári italmérési jog,** továbbá a **kéményseprési vállalat,** folyó évi **december hó 28-án** délelőtt 9 órakor, a város közháza tanácstermében 1, illetőleg 3 évre nyilvános árverés illetőleg árlejtés utján kifog adatni illetőleg bérbeadatik.

Feltételek a jegyzői hivatalban előre is megtudhatók.

Dorosmán 1880 deczember hó 13-án tartott közgyülésből.

Zádory Károly, jegyző. **Tajthy Mátyás,** h. biró.

Kényszerü végeladás.

Miután **Kiss Dávid** háztulajdonos ur a házában birt **üzlethelyiségemet rögtön fölmondá** s azt **rövid idő alatt** el kell hagynom, mely okból üzletemtől végkép megválok, kénytelen vagyok

nagyszerü áruraktáramat

gyári áron alul leszállitott árak mellett

540—50—19

végeladásra

boocsájtani.

Kérem a n. é. közönség minél számosb látogatását, hogy a mondottak valódiságáról alkalma nyiljék magának meggyőződést szerezni.

Teljes tisztelettel

Polatsek Mór,

a „szegedi menyecskéhez."

Még csak igen rövid ideig

tarthat a készlet, melyet egy nagy brittania ezüst gyár csődtömegétől átvett brittania ezüst árukból birtam, annyival inkább, mivel azokat egészen kis részletekben adom tovább, és igy mindenkinek lehetővé teszem, hogy a lentebb elsorolt garniturát

csaknem ingyen

megszerezze. 7 frt előleges beküldés vagy utánvevése mellett a következő 52 darab legjobb brittania-ezüstből készült tárgyakat küldöm, melyek 25 évi használat után is olyfehérek maradnak, mint a 13 lat ezüst. Ezért jótállás vállaltatik. A tárgyak:

6 db. **evőkés,** angol aczél-pengével,
6 „ legfinomabb brittania-ezüst **villa,**
6 „ nehéz brittania-ezüst **evőkanál,**
6 „ legfinom. brittania-ezüst **kávéskanál,**
6 „ legfinomabb brittania-ezüst **kétfogú,**
1 „ nehéz brittania-ezüst **levesmerő,**
1 „ nehéz brittania-ezüst **tejmerő,**
6 „ legfinomabb brittania-ezüst **tányérkaza,**
2 „ elegans asztali **gyertyatartó,**
1 „ nagy brittania-ezüst **kávé-tablett,**
3 „ szép, tömör **tojástartó,**
3 „ pompás, legfinomabb **czukortartóza,**
1 „ **theaszürő,** legfinomabb,
1 „ kitünő **czukor- vagy bors-tartó,**
3 „ brittania-ezüst **tojásevő-kanál.**

Mind az 52 darab itt elősorolt tárgy, melyek előbb 30 frtnál többe most összesen csak 7 frtba kerülnek vagyok a t. közönséget figyelmeztetni, hogy ne téveszsze össze hirdetményemet az utóbbi időkben, fájdalom, nagyon is lábra kapott

szédelgő-hirdetésekkel,

miután a bejövő megrendelések szoros pontos teljesitéseért kezeskedik évek **fölöttébb szolidnak** ismert czégen. A legadóbb egyénektől eredő és a tőlem rendelt áruk kitünőségét és jóságát igazoló utánrendelések, melyek egy kis részét már közöltettem, de melyek most tér szükségből nyilvánosságra nem hozathatnak, — irodámban nyilvánosan betekinthetők. Aki tehát és szolid árut, nem pedig hitványságot akar pénzeért kapni, az forduljon bizalommal áruim egyedüli megrendelési helyére:

581 **NELKEN L.**

Brittania-ezüst gyári főraktára

Bécsben, Mariahilf, Windmühlgasse 26.

Ha az áru nem tetszenék, nyilvánosan kötelezem magamat ezennel a pénznek minden nehézmény nélküli visszaadására. Hamisitások kikerülése végett kérem a czimet jól megjegyezni és az utcza nevét pontosan megjegyezni.

Minden, más czégek által hirdetett garnitura javitott

BRITTÁNIA-EZÜSTBŐL

melyek azonban egészen közönséges ezüst készitmények, nálam, csakis kifejezett czélra, 1 frttal olcsóbban kapható!

Czélszerü és legalkalmasabb

karácsonyi és ujévi ajándékok

POCSÁTKÓ KÁROLY

saját

lámpa- és kőedény-raktárában

Szegeden, hid-utcza, Mayer-féle házban.

Különösen alkalmas ajándékul a legfinomabb porczellánból készült s izlésesen diszitett **asztali, kávé-, thea-,** és **Mocca-készletek, mosdó garniturák, patent fogkefe-száritók** és **kávé-szürők.**

Magyar és külföldi pate email, haut-relief, bas relief és tüz-zománczos **majolikák.**

Nagy választéku üveg és kristály, bor, sör, viz és liquer **ivó-készletek,** rosa du Barry, Stefánia, Isabella, aquimar, craguele ez ivadban legdivóbb meglepő szinezetekben.

Öntött, kristály, Malahit és alabaster **üvegáruk.** 624—8—5

Ditmár R.-féle függő-, salon- és asztali lámpák, a legjobb világitási képességgel.

Szegeden, 1880. nyomatott Endrényi Lajos és társa könyvnyomdájában.